

**ZAŁĄCZNIKI TEKSTOWO–TABELARYCZNE
CZĘŚCI UWARUNKOWAŃ
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW **TEKSTOWYCH I TABELARYCZNYCH**

NR	ZAŁĄCZNIK TEKSTOWO-TABELARYCZNY	STRONA
UT/1	SYMBOLE PRZEZNACZENIA TERENÓW - ROZWIĘTA SYSTEMATYKA STUDIUM	
UT/2	SYSTEM KOMUNIKACJI DROGOWEJ	
UT/3	SYSTEM KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ, W TYM KOLEJOWEJ	
UT/4	ENERGETYKA	
UT/5	SIEĆ GAZOWA	
UT/6	SIEĆ WODOCIĄGOWA	
UT/7	KANALIZACJA	
UT/8	TELEKOMUNIKACJA	
UT/9	CIEPŁOWNICTWO	
UT/10	ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	
UT/11	POŁOŻENIE	
UT/12	BUDOWA GEOLOGICZNA I STRATYGRAFIA	
UT/13	RZEŻBA TERENU GEOMORFOLOGIA	
UT/14	WODY POWIERZCHNIOWE I ICH JAKOŚĆ	
UT/15	WODY PODZIEMNE I ICH JAKOŚĆ	
UT/16	WARUNKI KLIMATYCZNE	
UT/17	HAŁAS	
UT/18	ROLNICZA I LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	
UT/19	SZATA ROŚLINNA	
UT/20	OBIEKTY I TERENY CHRONIONE I PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ	
UT/22	HISTORIA MIASTA	
UT/23	DOMINANTY, AKCENTY, OSIE WIDOKOWE CHARAKTERYSTYCZNE W KRAJOBRAZIE MIASTA	
UT/24	OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW	
UT/25	OBIEKTY WSKAZANE DO OCHRONY ZAPISAMI PLANÓW	
UT/26	STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	
UT/27	WARTOŚCI NIEMATERIALNE	
UT/28	LUDNOŚĆ	
UT/29	ZATRUDNIENIE	
UT/30	WARUNKI MIESZKANIOWE	
UT/31	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	
UT/32	GOSPODARKA	
UT/33	GOSPODARKA ODPADAMI	
UT/34	ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH	

ZAŁĄCZNIKI TEKSTOWE I TABELARYCZNE NR UT/1

UWARUNKOWANIA – PROBLEMATYKA: **SYMBOLE PRZEZNACZENIA TERENÓW STANU ISTNIEJĄCEGO - ROZWIĘTA SYSTEMATYKA STUDIUM**

Tabela – Przeznaczenia

<i>SYMBOL TERENU STUDIUM</i>	<i>PRZEZNACZENIA TERENÓW STUDIUM</i>	<i>OPIS PRZEZNACZEŃ STUDIUM</i>
1	2	3
TERENY KOMUNIKACJI		
KDGP	tereny dróg publicznych	głównych przyśpieszonych
KDG	tereny dróg publicznych	głównych
KDZ	tereny dróg publicznych	zbiorczych
KDL	tereny dróg publicznych	lokalnych
TK	tereny kolei	nieruchomości i obiekty położone w terenach kolejowych nie będących terenami zamkniętymi
TERENY ZABUDOWY		
M1	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i niskiej intensywności	nieruchomości i obiekty: mieszkaniowe jednorodzinne, mieszkaniowe wielorodzinne do 5 mieszkań
M2	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	nieruchomości i obiekty mieszkaniowe wielorodzinne od 5 mieszkań wzwyż,
U1	tereny zabudowy usług komercyjnych	nieruchomości i obiekty usług komercyjnych, w tym: handel, usługi nieprodukcyjne, gastronomia, hotele, motele, schroniska,
U2	tereny zabudowy usług publicznych	nieruchomości i obiekty usług publicznych, w tym: oświata, nauka, administracja, służba zdrowia, służby publiczne, kultu religijnego,
U3	tereny zabudowy obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m²	nieruchomości i obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²
U4	tereny zabudowy usługowo technicznej	nieruchomości i obiekty usługowo techniczne, w tym: logistyka, hurtownie, składy, magazyny, bazy, zajezdnie,
U5	tereny zabudowy usługowo komunikacyjnej	nieruchomości i obiekty usługowo komunikacyjnej, w tym: dworce autobusowe, stacje paliw, stacje obsługi pojazdów, salony samochodowe
P1	tereny zabudowy przemysłowej	nieruchomości i obiekty usług przemysłowych, w których prowadzona jest działalność z sekcji D PKD z zastrzeżeniem indywidualnych działalności wykluczonych na podstawie kart terenów
P2	tereny zabudowy produkcyjnej	nieruchomości i obiekty produkcyjne, w których prowadzona jest działalność z sekcji D PKD z zastrzeżeniem indywidualnych działalności wykluczonych na podstawie kart terenów
P3	tereny wyrobisk	nieruchomości i obiekty w których prowadzona jest działalność wydobywcza, w tym: wyrobiska, osadniki poprzemysłowe
R2	tereny zabudowy związanej z produkcją rolniczą	nieruchomości i obiekty w których prowadzona jest działalność rolnicza, w tym fermy drobiu
T1	tereny zabudowy infrastruktury technicznej oraz składowisk odpadów	nieruchomości i obiekty infrastruktury technicznej, w tym: oczyszczalnie ścieków stacje transformatorowe, stacje redukcyjne, oraz składowiska odpadów,
Z1	tereny cmentarzy	nieruchomości i obiekty istniejących cmentarzy, bezpośrednio przyległe doń tereny rezerwowe oraz nowe perspektywiczne rezerwy dla terenów Z1, z zakazem jakiegokolwiek innego przeznaczenia niż wynika to ze stanu istniejącego i przepisów odrębnych,
Z2	tereny parków	nieruchomości: parków, skwerów,
Z4	tereny sportu	nieruchomości i obiekty kubaturowe i niekubaturowe, związane ze sportem wyczynowym, amatorskim i kulturą fizyczną,
TERENY CHRONIONE PRZED ZABUDOWĄ		

L1	tereny lasów	nieruchomości zadrzewień wraz z obiektami budowlanymi zabudowanymi na nich, tereny nieurządzonych terenów zieleni,
L2	tereny dolesień	nieruchomości przeznaczone do zalesień wraz z obiektami budowlanymi zabudowanymi na nich, tereny nieurządzonych terenów zieleni,
Z3	tereny zieleni pozostałej	nieruchomości zieleni pozostałej nie wymienionej w innych przeznaczeniach
TERENY POZOSTAŁE		
TZ	tereny zamknięte	tereny zamknięte w rozumieniu przepisów odrębnych

PRZEZNACZENIA WEWNĄTRZ TERENÓW:

- 1) W zależności od potrzeb, wewnątrz terenu wyznacza się graficznie fragment terenu z istniejącą lub planowaną funkcją związaną z realizacją celów publicznych, takich jak:
 - a) administracja – o symbolu **Ua**,
 - b) służby publiczne – o symbolu **Ui**,
 - c) edukacja – szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, o symbolu **Ue**,
 - d) oświata – przedszkola, o symbolu **Uo**,
 - e) kultura – o symbolach **Uk**,
 - f) służba zdrowia – szpitale, o symbolach **Uz**,
 - g) kult religijny – kościoły, o symbolu **Ud**,
 - h) komunikacja – parkingi ogólnomiejskie, o symbolu **Up**,
 - i) wody powierzchniowe, o symbolu **Ws**.

A) INFORMACJE OGÓLNE:

W obszarze Miasta Orzesze przebiegają ulice będące drogami: krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi i gminnymi.

Droga krajowa nr 81: Katowice – Skoczów, przebiega środkiem obszaru miasta Orzesze omijając centrum miasta. Droga klasy GP, dwupasmowa, łączy się z układem komunikacyjnym miasta na skrzyżowaniach z ulicą Mikołowską (DW nr 926) prowadzącą do centrum Orzesza, z ulicą Katowicką oraz Żorską.

Droga wojewódzka nr 926 stanowi połączenie drogowe między drogą krajową nr 81 a centrum Orzesza gdzie krzyżuje się z drogą wojewódzką nr 925.

Droga wojewódzka nr 925: Bytom-Ruda Śląska-Rybnik przebiega przez centrum miasta krzyżuje się z linią kolejową oraz z drogą wojewódzką nr 926 w samym centrum Orzesza. Droga przebiega przez rejon o stosunkowo dużej liczbie mieszkańców. Główne zakłady przemysłowe Orzesza zlokalizowane są wzdłuż DW 925.

Na terenie miasta Orzesze zlokalizowano łącznie 187 km dróg z czego:

- drogi krajowe – 10 km (5,3%)
- drogi wojewódzkie – 9 km (4,7%)
- drogi powiatowe – 60 km (32%)
- drogi gminne – 108 km (58%)

B) UWARUNKOWANIA:

- występowanie w centrum miasta stanów ponadnormatywnych koncentracji ruchu w godzinach szczytu komunikacyjnego. Taki stan wywołuje ujemne skutki w postaci zanieczyszczeń środowiska i uciążliwego hałasu a także zagrożenia bezpieczeństwa ruchu

- przebieg linii kolejowej w bliskim sąsiedztwie centrum stanowi znacząca barierę w rozwoju sieci ulicznej miasta

- brak obwodnicowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 925 Bytom – Rybnik powoduje skierowanie dużych potoków ruchu do centrum miasta co w godzinach szczytu komunikacyjnego powoduje poważne utrudnienie w utrzymaniu płynności ruchu drogowego

- planowany rozwój strefy przemysłowo-usługowej w północno wschodniej części miasta przy drodze wojewódzkiej nr 925 wymaga adekwatnego rozwoju sieci drogowej przystosowanej do transportu ciężkiego

- zbyt wąska sieć uliczna w rejonie Jaśkowice oraz bardzo słaba obsługa komunikacji zbiorowej rejonu powoduje, iż rejon można zakwalifikować do trudno dostępnych komunikacyjnie

- organizacja ruchu w centrum miasta służąca obsłudze parkingu zlokalizowanego przy ul. Rynek powoduje zwiększenie manewrów zawracania na rondzie nr 1 co dodatkowo powoduje obciążenie natężenia ruchu na węźle komunikacyjnym oraz powoduje zakłócenia w płynności ruchu.

- stosunkowo duże natężenie ruchu ciężkiego zarówno na drodze krajowej nr 81 jak i na drogach wojewódzkich nr 925 i 926 prowadzących przez centrum miasta powoduje wzrost niebezpieczeństwa dla ruchu drogowego oraz wywołuje ujemne skutki w postaci zanieczyszczeń środowiska, uciążliwego hałasu oraz pogarszania się stanu nawierzchni dróg w gminie Orzesze

- istotną barierę w korzystaniu z komunikacji kolejowej stanowi fatalny stan infrastruktury dworcowej zarówno na stacji Orzesze Centrum jak i Orzesze Jaśkowic.

A) INFORMACJE OGÓLNE:

Przez miasto Orzesze przebiegają dwie linie kolejowe: osobowa i towarowa.

Linia osobowa obsługuje miasto Orzesze poprzez dwie stacje osobowe zlokalizowane w centrum miasta i w Jaśkowicach (rejon komunikacyjny). Komunikacja kolejowa zapewnia połączenie osobowe regionalne z Katowicami (13 połączeń w ciągu doby), Chałupkami (3 połączenia w ciągu doby), Raciborzem (5 połączeń w ciągu doby), Rybnikiem (13 połączeń w ciągu doby), Wodzisławiem (6 połączeń w ciągu doby) oraz międzypaństwowe z Ostrawą (1 połączenie w ciągu doby). W godzinach szczytu komunikacyjnego funkcjonują 3 połączenia z Katowicami i Rybnikiem).

Linia kolejowa przebiega w niedalekim sąsiedztwie rejonu komunikacyjnego Orzesze Centrum co stanowi istotną barierę dla rosnących potoków samochodowych między zasadniczą częścią miasta a jego północną częścią.

A) INFORMACJE OGÓLNE:

Miasto Orzesze zaopatrywane jest w energię elektryczną z krajowego systemu elektroenergetycznego. Przez obszar miasta Orzesza przebiega będąca w eksploatacji Polskich Sieci Elektroenergetycznych – Południe S.A. linia elektroenergetyczna 220 kV relacji Kopanina-Wielopole, Kopanina-Liskowice.

W obszarze miasta Orzesza zlokalizowane są sieci i urządzenia elektroenergetyczne eksploatowane przez Vattenfall Distribution Poland S.A.:

- dwutorowa linia napowietrzna WN 110 kV relacji : Łaziska – Zamkowa, Łaziska – Budryk z odczepem do GPZ Orzesze,
- dwutorowa linia napowietrzna WN 110 kV relacji: Łaziska - Żabiniec, Łaziska – Suszec,
- linia napowietrzna WN 110 kV relacji: Kopanina – Pszczyna,
- linia napowietrzna WN 110 kV relacji: Łaziska - Ogrodnicza,
- linie napowietrzne i kablowe SN 20 kV,
- linie napowietrzne i kablowe nN do 1 kV
- sieć napowietrzna i kablowa oświetlenia ulicznego

Zasilanie miasta odbywa się poprzez stacje GPZ transformujące napięcie wysokie na średnie. Są to następujące GPZ-ty:

- GPZ Orzesze – 110/20 kV, o mocy 2 x 16 MVA oraz 10 MVA – zlokalizowany na terenie Śródmieścia
- GPZ Łaziska – 110/20 kV - zlokalizowany poza obszarem miasta.

W przypadku awarii istnieje możliwość zasilania obszaru Orzesza z następujących stacji:

- „Reta” – 110/20kV o mocy 2 x 25 MVA , o stopniu obciążenia 40% - zlokalizowana na terenie Mikołowa,
- „Dębieńsko” – 110/20/6kV o mocy 2 x 40 MVA , o stopniu obciążenia 30% - zlokalizowana na terenie gminy Czerwionka-Leszczyny,
- „Trynek” – 110/20kV o mocy 2 x 25 MVA , o stopniu obciążenia 20% - zlokalizowana na terenie Gliwic.

GPZ Orzesze zasilają północną i centralną część Orzesza oraz gminę Ornontowice i południowe dzielnice Mikołowa. Linie 20 kV są prowadzone głównie jako linie napowietrzne, jedynie w centrum Orzesza i Jaśkowicach zastosowane są linie kablowe.

GPZ Łaziska zasilają sołectwa w południowej części gminy za pomocą napowietrznych linii 20 kV.

Do zasilania odbiorców na terenie Orzesza służy 98 stacji transformatorowych SN/nN, wykonanych jako wewnątrzowe, wieżowe i słupowe, z transformatorami o łącznej mocy zainstalowanej w wysokości ok. 19,6 MVA.

Sieć elektroenergetyczna niskiego napięcia zbudowana jest jako napowietrzna.

B) UWARUNKOWANIA:

System zasilający miasto w energię elektryczną charakteryzuje się posiadaniem rezerw źródłowych (w systemie WN). W sieci dystrybucyjnej nie występują rezerwy przepustowości, jedynie w rejonie osiedla Kopernika oraz na terenie Woszczyc, Jaśkowic i Zgonia występują zwiększone rezerwy mocy.

Stan sieci WN i SN oceniany jest jako dobry. Długie odcinki sieci SN i duża liczba odgałęzień utrudnia i pogarsza warunki eksploatacji. Stan sieci nN jest zadawalający. Ze względu na prowadzenie przeważającej części sieci elektroenergetycznej jako napowietrznej, narażona jest ona na działanie warunków pogodowych – wichury, burze.

Wszelkie inwestycje finansowane są z środków własnych VDP S.A. i uzależnione są od wyników finansowych przedsiębiorstwa oraz od analizy opłacalności budowy sieci i stacji transformatorowych.

Sukcesywnie realizowana jest modernizacja stacji transformatorowych i modernizacja oświetlenia ulicznego miasta. Na bieżąco realizowane są zadania rozwojowe związane z przyłączaniem nowych klientów do istniejącej sieci.

C) STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI ENERGETYCZNEJ:

Istniejący układ sieci energetycznej umożliwia jej rozwój w dostosowaniu do przyszłych potrzeb miasta.

A) INFORMACJE OGÓLNE:

Dostawa gazu dla miasta Orzesze odbywa się za pomocą sieci przesyłowych wysokiego ciśnienia, które obsługiwane są przez Górnośląską Spółkę Gazowniczą Sp. z o.o. w Zabrze. Dystrybucja gazu wysokometanowego GZ-50 do poszczególnych odbiorców odbywa się przy wykorzystaniu sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia.

Na terenie miasta przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Szopienice-Przełęcza DN 300 mm 1,6 MPa z odgałęzieniami do:

- SRP Orzesze, ul. Wiosny Ludów DN 150 PN 1,6 MPa
- SRP Orzesze Huta Szkła DN 250/100 PN 1,6 MPa
- SRP Orzesze Zawiść ul. Chopina DN 80 PN 1,6 MPa
- SRP Łaziska Górne, Huta Łaziska DN 100 PN 1,6 MPa

W chwili obecnej gazociąg pracuje na ciśnieniu 1,6 MPa, docelowo przewidywane jest przejście na ciśnienie 2,5 MPa.

Na terenie miasta zlokalizowane są 3 stacje redukcyjno-pomiarowe I i II stopnia, z których rozprowadzona jest sieć dystrybucyjna zaopatrująca odbiorców na terenie Orzesza :

- SRP Orzesze, ul. Wiosny Ludów – I i II stopnia o przepustowości 1600 m³/h
- SRP Orzesze Huta Szkła - I i II stopnia o przepustowości 2200 m³/h (nowowbudowana stacja)
- SRP Orzesze Zawiść ul. Chopina - I stopnia o przepustowości 3000 m³/h (posiada 90% rezerwy przepustowości)

Na terenie miasta znajdują się również 2 stacje redukcyjno-pomiarowe wyłączone z eksploatacji, są to:

- SRP Orzesze Miasto – I i II stopnia o przepustowości 2500 m³/h
- SRP Orzesze Huta Szkła - I i II stopnia o przepustowości 2200 m³/h

Łączna długość sieci dystrybucyjnej administrowanej przez Rozdzielnię Gazu w Żorach na terenie Orzesza wynosi 36,7 km. Stan techniczny sieci oceniany jest jako dobry.

A) UWARUNKOWANIA:

Dostęp do sieci gazowej posiadają odbiorcy zlokalizowani wyłącznie na terenie dzielnic : Orzesze Centrum, Jaśkowice i w niewielkim stopniu w Zawiści. W rejonie Zawady, wzdłuż granicy z gminą Czerwionka-Leszczyny poprowadzony jest gazociąg stalowy niskoprężny z którego pojedynczymi krótkimi odgałęzieniami podłączonych jest kilku odbiorców na terenie Zawady. Na pozostałym obszarze brak jest sieci dystrybucyjnej systemu gazowniczego. Sieć gazowa średnioprężna wykonana jest z rur PE, natomiast sieć gazowa niskoprężna wykonana jest w decydującej części jako stalowa.

Istniejące stacje redukcyjno-pomiarowe posiadają znaczne rezerwy przepustowości i mogą stanowić źródło dostawy gazu dla ewentualnej rozbudowy sieci gazowej jak i budowy przyłączy gazowych. Niedostatecznie rozbudowana sieć gazowa znacznie ogranicza zużycie gazu u indywidualnych odbiorców użytkujących gaz ziemny do przygotowania posiłków, wytwarzania ciepłej wody użytkowej oraz w celach grzewczych.

Decyzja o rozbudowie sieci zostanie podjęta po zbadaniu zainteresowania mieszkańców, oraz po wykonaniu analizy technicznej i ekonomicznej.

C) STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI:

Istniejący układ sieci gazowej umożliwi rozwój systemów obsługi w szczególności w kierunku zwiększenia ilości indywidualnych odbiorców korzystających z gazu do celów grzewczych. Ma to istotny wpływ na zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza.

A) INFORMACJE OGÓLNE:**Źródła wody**

- Wody powierzchniowe w Orzeszu są bardzo zanieczyszczone. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie Orzesza jest gospodarka komunalna, zanieczyszczone wody opadowe spływające z dróg i placów, wody infiltracyjne odpływające z osadnika popiołów Elektrowni Łaziska oraz wody dołowe z kopalń węgla kamiennego wprowadzane do wód zlewni rzeki Gostynki. Wody rzek: Gostynki, Korzenicy, Bierawski i Rudy cechuje nadmierne zanieczyszczenie pod względem sanitarnym oraz w zakresie wskaźników fizykochemicznych. Wody powierzchniowe nie spełniają wymogów jakości wody do picia.
- Wody podziemne.
Wody pobierane z płytkich studni gospodarskich są bardzo złej jakości, głównie ze względu na skażenie bakteriologiczne, wysokie stężenie żelaza, manganu, azotu azotanowego, a także wysokie wartości mętności i barwy. Głównym źródłem zanieczyszczeń tych wód są ścieki komunalne oraz przenikające do wód podziemnych gnojowica i nawozy sztuczne.
Obszar Orzesza położony jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód podziemnych Bełk – GZWP 350. Czwartorzędowe piętro wodonośne tego zbiornika zostało ocenione w 2001 roku jako wody wysokiej jakości klasy Ib.
Na terenie Orzesza wyznaczono również czwartorzędowy Użytkowy Poziom Wodonośny – UPWP. Wody tego poziomu mają jednak gorsze parametry niż GZWP.
Orzesze znajduje się również w zasięgu GZWP Tychy-Siersza oraz UPWP Ornontowice-Mikołów. W większości przypadków wody te można zaliczyć do klas Ic, Ib i Id.

Orzesze jest zaopatrywane w wodę przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji (RPWiK) w Tychach, które zakupuje wodę od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach (GPW). Jest to woda ujmowana ujęciami powierzchniowymi.

Na terenie Orzesza istnieją również studnie głębinowe (w Włoszczycach) będące we władaniu Miasta, nie są one eksploatowane, ale stanowią rezerwowe źródło wody.

Sieć wodociągowa

Sieć wodociągowa obejmuje 95% obszaru miasta Orzesza. Do sieci wodociągowej podłączonych jest ok. 90% mieszkańców miasta oraz 5 zakładów przemysłowych. Miasto jest zaopatrywane w wodę rurociągiem magistralnym o średnicy 1200 mm przez Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. Woda z magistrali pobierana jest w 3 punktach:

- w Śródmieściu – rurociągiem DN 500 mm
- w Zawadzie – rurociągiem DN 300 mm
- w Orzeszu Północ – rurociągiem DN 250 mm – odczep do Huty Szkła

W punktach tym następuje redukcja ciśnienia wody.

Na terenie Orzesza administratorem rozdzielczej sieci wodociągowej jest Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Tychach S.A. (RPWiK). Przedsiębiorstwo to realizuje następujące zadania na terenie miasta:

- zarządzanie siecią wodociagową
- zakup i sprzedaż wody
- eksploatację, remonty, przebudowę i budowę nowych fragmentów sieci oraz infrastruktury technicznej
- usuwanie awarii

B) UWARUNKOWANIA:

Rozdzielcza sieć wodociągowa w Orzeszu jest rozbudowana w stopniu wystarczającym. Całkowita długość sieci na terenie Orzesza wynosi ok. 210 km (ok. 3600 przyłączy). Stan techniczny obiektów oraz urządzeń jest dobry. Część sieci zwłaszcza w Śródmieściu może wymagać wymiany lub renowacji. Wymianie podlegać powinny rurociągi z rur stalowych, docelowo wymienić należy ok. 40 km. sieci. Rozbudowa sieci nastąpi głównie w nowych terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i tereny komercyjne.

Jakość wody pobieranej od dostawcy GPW nie zawsze jest zgodna z obowiązującymi normami jakości wody pitnej. Woda dostarczana odbiorcom jest systematycznie badana przez władze sanitarne. W miarę dostępności środków finansowych RPWiK prowadzi następujące działania mające na celu poprawę jakości wody:

- wymiana skorodowanych odcinków rur stalowych na rury z tworzyw sztucznych (PE)
- dopasowanie średnic rurociągów do faktycznych potrzeb
- bieżąca kontrola strat wody, analiza przyczyn tych strat oraz ich eliminowanie
- realizację wodociągów w układzie pierścieniowym, który umożliwia zastosowanie mniejszych średnic rurociągów, wyklucza występowanie końcówek sieci wymagających okresowo płukania rurociągów oraz umożliwia lepszy dostęp dla inwestorów do wykonania przyłącza.

C) STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNEJ:

Istniejący układ sieci wodociągowej umożliwia rozwój systemu.

Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Tychach S.A. realizuje przedsięwzięcia mające na celu poprawę zaopatrzenia w wodę na terenie Orzesza. Przedsięwzięcia te mają na celu:

- modernizację systemu wodociągowego
- poprawę istniejącego zaopatrzenia pod względem ilościowym i jakościowym,
- poprawę stanu i budowę nowych wodociągów,
- zmniejszenie strat wody oraz zwiększenie pewności dostawy wody.

ZAŁĄCZNIKI TEKSTOWE I TABELARYCZNE NR UT/7

ZAŁĄCZNIKI TEKSTOWE I TABELARYCZNE NR UT/7

UWARUNKOWANIA – PROBLEMATYKA: **KANALIZACJA**

A) INFORMACJE OGÓLNE:

Administratorem sieci kanalizacji sanitarnej i komunalnych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Orzesze jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Orzeszu. Układ istniejącej kanalizacji sanitarnej obejmuje dwie zlewnie kolektorów ściekowych zakończone oczyszczalniami ścieków zlokalizowanymi w Orzeszu Śródmieściu i Zawiści. Całkowita długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy wynosi około 33,85 km w tym:

- w zlewni oczyszczalni ścieków w Orzeszu Śródmieściu – około 20,85 km
- w zlewni oczyszczalni ścieków w Zawiści – około 13,0 km

Istniejąca kanalizacja sanitarna obejmuje swym zasięgiem znaczną część Śródmieścia oraz sołectwa Zawiść i Gardawice (do sieci kanalizacyjnej podłączono ok. 32 % mieszkańców)

Na terenie Miasta Orzesze znajdują się również zakładowe oczyszczalnie ścieków socjalno-bytowych, przemysłowych oraz wód deszczowych. Na terenie Orzesza znajduje się 10 przydomowych oczyszczalni ścieków. Pozostałe ścieki sanitarne na terenie miasta gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych lub odprowadzane w sposób niekontrolowany do ziemi i wód płynących.

Miasto Orzesze nie posiada rozbudowanego systemu kanalizacji deszczowej. Łączna długość kolektorów deszczowych wynosi 3,0 km.

B) UWARUNKOWANIA:

Sieć kanalizacji sanitarnej na terenie Orzesza ma długość ok. 33,85 km. Znaczna część rurociągów kanalizacji sanitarnej została wykonana w latach 1990 – 2006 z rur PVC, jej stan techniczny jest dobry. Pozostałe odcinki zostały wykonane z rur kamionkowych, betonowych, a rurociągi tłoczne z rur PE-HD. Z sieci kanalizacji sanitarnej korzysta ok. 6000 mieszkańców, łączna długość przykanalików wynosi ok. 9,75 km.

Istniejące odcinki kanalizacji deszczowej trudno nazwać siecią. Odcinek długości 1,2 km o średnicy DN 1200 mm (w dobrym stanie technicznym) odprowadza wody opadowe z osiedla Wiosny Ludów na oczyszczalnię Orzesze-Śródmieście. Pozostałe krótkie odcinki odprowadzają wody opadowe z terenów zabudowanych do przydrożnych rowów i lokalnych cieków. Są one w złym stanie technicznym i wymagają renowacji.

Na terenie Orzesza występują obszary górnicze (miała miejsce eksploatacja górnicza) co należy uwzględnić w projektowaniu sieci kanalizacyjnej, gdyż może mieć to wpływ na eksploatację i stan techniczny rurociągów.

Komunalne oczyszczalnie ścieków:

- oczyszczalnia ścieków w Orzeszu-Śródmieściu zlokalizowana przy ul. Wieniawskiego – mechaniczno-biologiczna typu „Bioblok” o przepustowości nominalnej $2 \times 400 \text{ m}^3/\text{d}$, zbudowana w latach 90-tych. Oczyszczalnia obsługuje Śródmieście, Osiedle Wiosny Ludów, a także północną część miasta w której rozbudowywana jest sieć kanalizacji sanitarnej. Obecnie na oczyszczalnię dopływa ok. $935 \text{ m}^3/\text{d}$ ścieków sanitarnych. Na terenie oczyszczalni znajduje się również oczyszczalnia ścieków deszczowych, przystosowana do podczyszczania wód opadowych w ilości maksymalnej 125 l/s. Oczyszczone ścieki kierowane są do rzeki Bierawski.

- oczyszczalnia ścieków w Zawięci zlokalizowana przy ul. Centralnej – mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia typu BOŚ o projektowanej przepustowości 500 m³/d, uruchomiona w 1999r. Oczyszczalnia obsługuje sołectwa Zawięć i Gardawice. Obecnie na oczyszczalnię dopływa ok. 244 m³/d ścieków sanitarnych. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Gostynki.

C) STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI ŚCIEKOWEJ

Zakłada się, że docelowo na terenie Orzesza z systemów zbiorczej kanalizacji sanitarnej będzie korzystać większość mieszkańców, pozostali mieszkańcy dla których nieopłacalne jest budowanie systemów zbiorczych będą korzystali z indywidualnych systemów oczyszczania ścieków lub będą dowozili ścieki do punktów zlewnych oczyszczalni komunalnych. Wraz z rozbudową systemu kanalizacji władze miasta muszą dokonać wyboru w zakresie docelowej ilości funkcjonujących oczyszczalni (zgodnie z wariantami projektu „Uporządkowania gospodarki ściekami sanitarnymi w Gminie Orzesze” z 2008 roku). Budowa sieci kanalizacyjnej pośrednio przyczyni się do rozwoju stref aktywności gospodarczej i rozwoju budownictwa mieszkaniowego w Orzeszu.

ZAŁĄCZNIKI TEKSTOWE I TABELARYCZNE NR **UT/8**

UWARUNKOWANIA – PROBLEMATYKA: **TELEKOMUNIKACJA**

A) INFORMACJE OGÓLNE:

Obsługa telekomunikacyjna na obszarze miasta jest dobrze rozwinięta. Podstawowe potrzeby mieszkańców zaspokaja telefonia przewodowa, zapewniają ją operatorzy: Telekomunikacja Polska S.A. i Netia S.A.

Operatorzy zapewniają możliwość kompleksowej realizacji sieci teletechnicznej zapewniającej pełną obsługę wszystkich istniejących i projektowanych obszarów zabudowy, a także poza tymi obszarami zgodnie z potrzebami abonentów.

Na terenie miasta działają wszystkie sieci telefonii komórkowej i praktycznie cały teren miasta jest w zasięgu wszystkich operatorów działających w kraju.

B) UWARUNKOWANIA:

W związku z szybkim postępowaniem w rozwoju technologii telekomunikacyjnych, zastosowaniem sieci światłowodowych i sieci bezprzewodowych rozwój sieci telekomunikacyjnych na terenie miasta jest nieograniczony. Jedynym ograniczeniem w liczbie abonentów sieci stacjonarnej jest przepustowość centrali telefonicznej.

A) INFORMACJE OGÓLNE:

Zapotrzebowanie na ciepło na terenie miasta Orzesza dla pokrycia potrzeb grzewczych i technologii dla przemysłu określono na 64,1 MW w tym:

- 49,6 MW dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego;
- 4,8 MW dla potrzeb obiektów użyteczności publicznej;
- 9,7 MW dla strefy przemysłu, handlu i rzemiosła

W Orzeszu zapotrzebowanie na energię ciepłą pokrywane jest z lokalnych kotłowni zasilających mieszkalne budynki wielorodzinne, z kotłowni indywidualnych zasilających obiekty użyteczności publicznej i podmioty gospodarcze oraz z wykorzystaniem indywidualnego ogrzewania etażowego i piecowego.

Brak jest na obszarze gminy systemu ciepłowniczego zasilającego odbiorców za pomocą sieci ciepłowniczych i nie planuje się inwestycji związanych z rozwojem systemu ciepłowniczego

B) UWARUNKOWANIA:

W Orzeszu istnieją jedynie mało rozbudowane sieci niskoparametrowe z osiedlowych kotłowni lokalnych:

- Mikołowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej – zasila 6 budynków w okolicach Rynku,
- Orzeskiej Spółdzielni Mieszkaniowej – zasila 5 budynków przy ul. Kwiatowej.

Na terenie miasta Orzesza zinwentaryzowane zostały:

- 3 źródła ciepła przemysłowe
- 26 kotłowni lokalnych o mocy powyżej 0,1 MW
- 55 kotłowni indywidualnych o mocy poniżej 0,1 MW

Łącznie na terenie Orzesza zinwentaryzowano 29 źródeł ciepła o mocy zainstalowanej powyżej 0,1 MW.

W 84 zinwentaryzowanych kotłowniach wykorzystywane jest paliwo:

- w 63 kotłowniach – paliwo stałe (węgiel, koks, miał węglowy)
- w 7 kotłowniach – gaz ziemny
- w 13 kotłowniach – olej opałowy
- w 1 kotłowni – drewni o odpady drewniane

Na terenie Orzesza sukcesywnie likwiduje się i modernizuje lokalne kotłownie węglowe, które powodują niską emisję zanieczyszczeń. W ich miejsce wprowadza się kotłownie zasilane paliwami ekologicznymi takimi jak gaz ziemny czy olej opałowy.

Dla wytwarzania ciepłej wody użytkowej na terenie miasta Orzesza wykorzystuje się:

- gaz ziemny - wszyscy przyłączeni odbiorcy gazu
- energię elektryczną
- ciepło ze źródeł na paliwa stałe
- gaz płynny - sporadycznie

A) INFORMACJE OGÓLNE:

Do źródeł energii odnawialnej zalicza się:

- a. - energię wiatru,
- b. - energię słoneczną,
- c. - energię geotermalną, energię geotermalną wód kopalnianych
- d. - biomasę,
- e. - gaz wysypiskowy, gaz z oczyszczalni ścieków, inne rodzaje biogazu,
- f. - energię ciepłą nagromadzoną w środowisku
- g. - konwencjonalną energię wodną,
- h. - energię fal morskich i pływów morskich.

B) UWARUNKOWANIA

W warunkach miasta Orzesze możliwości wykorzystania energii odnawialnej są ograniczone. Jedynie niektóre jej rodzaje są obecnie wykorzystywane i mają możliwości rozwoju.

a) Energia wiatru:

- położenie wg mapy stref energetycznych wiatru w Polsce prof. H. Lorenc na podstawie danych pomiarowych z lat 1976-2005 w strefie mało korzystnej, średnia prędkość wiatru wynosi tu tylko 3,5 m/s (minimalna prędkość wiatru zapewniająca opłacalność przedsięwzięcia wynosi 5 m/s, przy czym turbina powinna pracować minimum 2 tyś. godzin w roku. Warunki wietrzności w Orzeszu są niekorzystne technicznie i ekonomicznie, nieuzasadnione byłyby próby wykorzystania tej energii,
- brak rozległych terenów otwartych,
- relatywnie wysokie nakłady inwestycyjne budowy elektrowni wiatrowych, wysokie koszty prac towarzyszących inwestycji przy równoczesnym braku możliwości przewidywania w dłuższym okresie cen sprzedaży do sieci elektroenergetycznej.

b) Energia słoneczna:

Średnie uśłonecznienie (insolacja) dla okolic Orzesza wynosi około 1525 h/rok, a średnia roczna ilość energii promieniowania słonecznego – ok. 1000 kWh/m². Najczęściej stosowanymi sposobami użytkowania energii słonecznej jest jej przetworzenie w energię ciepłą w kolektorach cieczowych lub powietrznych oraz w energię elektryczną w ogniwach fotowoltaicznych.

Wykorzystanie energii słonecznej na terenie Orzesza powinno mieć miejsce w budownictwie, szczególnie w nowym poprzez odpowiednie usytuowanie i konstrukcję budynków (technologia pasywna), zastosowanie odpowiednich technologii i urządzeń umożliwiających wykorzystanie promieniowania słonecznego do ogrzewania ciepłej wody użytkowej, wody basenowej oraz ogrzewania pomieszczeń (technologia aktywna). Biorąc pod uwagę możliwość wystąpienia okresów pochmurnych, kolektory słoneczne muszą być wtedy dublowane innym sposobem ogrzewania. W instalacjach domowych wody użytkowej należy przyjąć wskaźnik 1,0 – 1,5 m² powierzchni absorbera przypadającą na 1 osobę.

Na terenie miasta Orzesza można również wykorzystać energię słoneczną w rolnictwie (ciepło szklarniowe, suszenie płodów rolnych). Możliwości te występują głównie na obrzeżach miasta i na terenach zielonych, gdzie zlokalizowane są gospodarstwa rolne, obiekty szklarniowe itp.

c) Energia geotermalna:

W Głównym Instytucie Górnictwa w Katowicach zakończył się projekt badawczy „Wody geotermalne regionu górnośląskiego – pozyskanie energii w celu użytkowym”, realizowany na zlecenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w latach 2005-2007. celem projektu było określenie możliwości

eksploatacji ciepłych wód podziemnych i ich wykorzystania. W ramach projektu wykonano 94 mapy, które pozwoliły na wskazanie miejsc kwalifikujących się pod inwestycje geotermalne. Orzesze znajduje się poza obszarami występowania wód geotermalnych z korzystnymi warunkami wykorzystania. Wyniki projektu wykazały jednak, że największą i jak dotychczas niewykorzystaną szansą jest pozyskanie energii geotermalnej z wód wypompowywanych z kopalń węgla kamiennego. Kopalnie czynne jak i zlikwidowane muszą wypompowywać wody dopływające do wyrobisk górniczych, aby nie zatopić własnych wyrobisk lub wyrobisk sąsiednich kopalń. Pompowanie to będzie musiało być prowadzone, aż do zakończenia eksploatacji w danym regionie. W ostatnich latach do kopalń dopływało 600 tys. m³ wody na dobę. Po wypompowaniu na powierzchnię ich temperatura wynosiła od 13°C do 22°C. Biorąc pod uwagę, że koszty pompowania ponosi budżet Państwa wody kopalniane są interesującym źródłem energii cieplnej, którą można wykorzystać do ogrzewania obiektów budowlanych oraz do odładzania i osuszania nawierzchni drogowych i wiaduktów na newralgicznych odcinkach

Energia geotermalna pozyskana z wód kopalnianych może być wykorzystana do celów grzewczych, najlepiej w odległości do 0,5 km od otworu/szybu odwodnieniowego. Zużyta (schłodzona) wodę można zatłaczać do wyżej położonych wyrobisk, co pozwoli na uniknięcie zanieczyszczania rzek ładunkiem soli.

Na terenie miasta Orzesze znajdują się obszary górnicze kopalń węgla kamiennego, które zlokalizowane są w sąsiednich gminach: Dębieńsko, Łaziska Górne – „Bolesław Śmiały”. Kopalnia „Bolesław Śmiały” należy do kopalń o największych zasobach energii na dopływach.

- d) Energia wykorzystująca spalanie biomasy i paliw z odpadów komunalnych:
- Spalanie biomasy: słomy, odpadów z terenów zieleni miejskiej, odpadów drzewnych z czyszczenia lub prześwietlania lasów, masy zielonej ze specjalnych plantacji drzew i roślin energetycznych. Dla dzielnic z zapleczem terenów rolniczych wskazane jest przeanalizowanie możliwości wykorzystania słomy w lokalnych kołowniach o niewielkim zapotrzebowaniu mocy. Szacuje się, że jest możliwe uzyskanie ok. 1900 m³ odpadów drzewnych nadających się do wykorzystania jako drewno opałowe z istniejącej w Orzeszu powierzchni lasów i gruntów zadrzewionych i zakrzewionych w wielkości 4183 ha.
 - Odpady komunalne – W Orzeszu brak jest składowiska odpadów komunalnych i odpady z jej terenu wywożone są na wysypiska w sąsiednich gminach. Łączną ilość stałych odpadów komunalnych w Orzeszu ocenia się na 26700 m³/rok. Ilość odpadów palnych wynosi 3100 ton/rok – jest to zbyt mała ilość dla spalarni odpadów. Instalacje zapobiegające emisji niebezpiecznych zanieczyszczeń ze spalarni śmieci do atmosfery są bardzo kosztowne i dlatego koszty inwestycyjne dla małych jednostek są bardzo wysokie. W związku z tym celowym by było rozpatrywanie budowy spalarni śmieci w ramach związku komunalnego kilku gmin.
- e) Gaz wysypiskowy, gaz z oczyszczalni ścieków, inne rodzaje biogazu
- i. Gaz wysypiskowy – w obszarze miasta Orzesze brak jest składowisk odpadów, dlatego nie ma możliwości wykorzystywania gazu wysypiskowego do zaspokajania potrzeb energetycznych miasta.
 - ii. Gazy fermentacyjne z oczyszczalni ścieków – energia zawarta w tych gazach może być wykorzystywana lokalnie do ogrzewania pomieszczeń oczyszczalni lub do wspomaganie procesu technologicznego w oczyszczalni.
Ścieki sanitarne z Orzesza odprowadzane są do dwóch komunalnych oczyszczalni ścieków :
 - biologiczno-mechanicznej oczyszczalni typu „Bioblok” o przepustowości 800 m³/dobę przy ul. Wieniawskiego w Orzeszu
 - oczyszczalni typu BOŚ o przepustowości 500 m³/dobę w Zawiesi przy ul. CentralnejW oczyszczalniach tych nie wykorzystuje się gazów fermentacyjnych
 - iii. Gaz fermentacyjny z odchodów zwierzęcych:
Rolnicze gospodarstwa hodowlane produkują duże ilości wysoko zanieczyszczonych odpadów takich jak odchody zwierzęce, które mogą powodować zanieczyszczenie rzek, wód podziemnych, emisje odorów oraz stanowią zagrożenie dla zdrowia mieszkańców. Jedną z ekologicznie dopuszczalnych form utylizacji tych odpadów jest fermentacja beztlenowa. Największe możliwości pozyskania biogazu mają gospodarstwa specjalizujące się w produkcji zwierzęcej o koncentracji powyżej 60 sztuk dużych (o masie 500 kg). Na terenie Orzesza istnieją rolnicze gospodarstwa hodowlane w których obsada zwierząt wynosi 45 sztuk dużych na 100 ha użytków rolnych.

Należało by więc przeanalizować indywidualnie możliwość pozyskiwania biogazu i opłacalność jego wykorzystania w tych gospodarstwach.

f) Energia cieplna nagromadzona w środowisku

Pompa ciepła jest urządzeniem umożliwiającym wykorzystanie energii cieplnej nagromadzonej w środowisku naturalnym. Pompy ciepła są obecnie najtańszym w eksploatacji źródłem ciepła do ogrzania domu i przygotowania ciepłej wody, gdyż wykorzystują energię odnawialną zgromadzoną w środowisku: w gruncie, w wodzie lub w powietrzu. Pompa ciepła odbiera ciepło z „zimnego otoczenia”. Następnie pompuje to ciepło na poziom temperatury, który jest absolutnie wystarczający, aby ogrzać budynek. Nawet jeśli na zewnątrz jest bardzo zimno, pompa ciepła ciągle wydobywa z ziemi, wody lub powietrza tyle energii, ile potrzeba do ogrzania pomieszczeń. Źródłem energii cieplnej dla pompy ciepła może być zarówno ośrodek naturalny: grunt, woda, powietrze, jak i ośrodek sztuczny: ciepłe wody technologiczne w przemyśle, ścieki komunalne, powietrze wentylacyjne z kopalni itp.

g) Konwencjonalna energia wodna

- Mała energetyka wodna obejmuje pozyskanie energii z cieków wodnych. Istniejące Orzeszu cieki wodne nie stanowią zasobów wodnych umożliwiających realizację opłacalnych ekonomicznie obiektów małej energetyki wodnej.

h) Energia fal morskich, pływów morskich:

- nie dotyczy.

Aktualnie na terenie miasta Orzesza energię odnawialną wykorzystuje się sporadycznie. W perspektywie najbliższych lat przewiduje się wzrost wykorzystania na terenie Orzesza energii biogazu z odchodów zwierzęcych oraz energii słonecznej i energii cieplnej nagromadzonej w środowisku.

A) UWARUNKOWANIA:

Orzesze położone jest w środkowej części województwa śląskiego, administracyjnie stanowi gminę miejską. Od północy graniczy z Ornontowicami i Mikołowem, od wschodu z Łaziskami Górnymi, Wyrami, Kobiórem, od południa z Suszcem i Żorami, a od zachodu Czerwionką-Leszczynami.

Ogólna powierzchnia miasta wynosi ok. 83 km², liczba ludności 18 674.

Obszar miasta położony na południowej krawędzi Wyżyny Śląskiej, na 50° 09' szerokości geograficznej północnej oraz na 18° 45' długości geograficznej wschodniej. Najwyższym wzniesieniem jest Góra Św. Wawrzyńca (360 m.n.p.m.).

W skład gminy miejskiej wchodzi dzielnice : Orzesze Centrum, Jaśkowice, Zawada oraz sołectwa: Gardawice, Królówka, Woszczyce, Mościska, Zazdrość, Zawiść, Zgoń.

Układ komunikacyjny Orzesza tworzą linia kolejowa, droga krajowa nr 81 łącząca Katowice ze Skoczowem, drogi wojewódzkie nr 925 (ulica Gliwicka – Rynek - Rybnicka), nr 926 (ul. Mikołowska) oraz pozostałe główne: Wojska Polskiego, Akacyjowa, Grunwaldzka, Pszczyńska, Żorska, Wolności, Jaśkowicka.

Miasto posiada oprócz walorów krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych zaplecze wypoczynkowo-rekreacyjne. Sąsiedztwo lasów i wody stwarza tu warunki do uprawiania różnych form turystyki i daje możliwość aktywnego wypoczynku.

Położenie Orzesza w rozwiniętym gospodarczo regionie oraz bardzo dogodne położenie w stosunku do ośrodków gospodarczych (Mikołów, Łaziska, Żory, Rybnik) i sieci komunikacyjnej o znaczeniu regionalnym i krajowym powoduje, że jest atrakcyjne pod względem inwestycyjnym.

A) UWARUNKOWANIA:

Miasto Orzesze położone jest na południowej części makroregionu Wyżyny Śląskiej - w obrębie mezoregionu Wyżyny Katowickiej, w obrębie mezoregionu Płaskowyż Rybnicki oraz w północnej części makroregionu Kotliny Orawskiej – w obrębie mezoregionu Wysoczyzna Pszczyńska. Starsze podłoże geologiczne miasta zbudowane jest głównie z utworów karbońskich, przykrytych w części południowej utworami miocenu.

Karbon

Utwory karbonu tworzą starsze podłoże geologiczne w podłożu całego terenu. Generalnie przykryte są warstwami utworów trzecio- i czwartorzędowych, a wychodnia na powierzchni występuje jedynie w centralnej części przebiegając szerokim pasem wschód – zachód przez cały omawiany teren.

Stratygraficznie utwory karbonu zostały przyporządkowane do karbonu górnego – westfalu. Przy czym utwory litologicznie wykształcone jako ilowce, mułowce z pokładami węgla kamiennego warstw załęskich i orzeskich (seria mułowcowi) zalegające w podłożu w centralnej i zachodniej części zaliczono do westfalu dolnego i środkowego ($C_{w 1+2}$). Natomiast utwory litologicznie wykształcone w postaci zlepieńców piaskowców i mułowców z pokładami węgla warstw łaziskich, budujące podłoże wschodniej części miasta zaliczono do westfalu górnego ($C_{w 2+3}$).

W kierunku południowym od wschodni strop utworów karbońskich obniża się i w okolicy dzielnicy Królówka zalega na głębokości od 100 do 200 m n.p.m. Na północ od wschodni strop tych utworów do granicy miasta nieznacznie tylko się obniża.

Utwory karbońskie na terenie Orzesza są poprzecinane uskokami, szczególnie we wschodniej części.

Trzeciorząd

Przykrywa skały karbońskie w skrajnie północnej części miasta oraz w części południowej (rejon na południe od dzielnicy Kąty). Na powierzchni terenu pojawia się tylko w dwóch miejscach na omawianym terenie – przy granicy miasta na wschodzie (N_s) i zachodzie (N_b) na wysokości dzielnicy Kąty.

Trzeciorząd reprezentowany jest przez dwa ogniwa stratygraficzne miocenu – starsze, Baden (N_b) zalegające w części południowej miasta i litologicznie wykształcone jako ły piaszczyste i margliste, piaski, żwiry i łupki ilaste z gipsem i anhydrytem oraz sole kamienne warstw skawińskich, wielickich i grabowieckich, oraz młodsze, sarmat (N_s) występujące w granicach Orzesza tylko na małym obszarze przy zachodniej granicy, na północ od drogi wojewódzkiej nr 925 i litologicznie wykształcone jako ły i pisaki z syderytami, miejscami jako węgiel brunatny warstw kędzierzyńskich.

Strop utworów trzeciorzędowych w części południowej Orzesza zalega na rzędnych od 260 do 220 m n.p.m. zapadając w kierunku południowym.

Czwartorzęd

Osady czwartorzędowe w podłożu omawianego obszaru zalegają zwartą pokrywą na całym terenie, za wyjątkiem pasa w centralnej części, gdzie wschodnie tworzą wschodnie karbonu.

Na terenie miasta Orzesza czwartorzęd jest reprezentowany przez plejstoceńskie osady wodnolodowcowe oraz holocenijskie osady rzeczne.

Plejstoceńskie osady wodnolodowcowe generalnie wykształcone są w postaci piasków i żwirów wodnolodowcowych (tgs1), na których jedynie lokalnie w postaci płatów zalegają eluvia glin zwałowych (z_e) lub lessów (l_s).

Osady holocenu reprezentowane są jedynie przez osady rzeczne, litologicznie wykształcone w postaci mułków i piasków. Utwory te występują jedynie w obrębie współczesnych dolin rzecznych.

Złóża kopalin

Na terenie miasta wydobywany jest węgiel kamienny i piasek. Złóża pisaku znajdują się w Woszczycach, Gardawicach i Kleszczówce. Tereny górnicze znajdują się w południowej części Woszczyc, Królówki i Zgonia (eksploatowane przez KWK Krupiński) oraz w północnej części Jaśkowic, Orzesza i Zawiści (eksploatowane przez KWK Bolesław Śmiały).

Obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi.

Na terenie miasta zidentyfikowano obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi, występuje: obszar osuwiska na górze św. Wawrzyńca wraz z 20-metrową strefą buforową oraz obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

/Źródła:

Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Orzesze,
Rejestr zawierający informacje o terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenach, na których występują te ruchy na obszarze Powiatu Mikołowskiego/

A) UWARUNKOWANIA:

Obszar Orzesza pod względem fizyczno-geograficznym znajduje się w makroregionie Wyżyny Śląskiej, w obrębie dwóch prowincji: Wyżyny Małopolskiej oraz Karpat i Podkarpacia. Środkową i południową część miasta obejmuje mezoregion Wysoczyzna Pszczyńska, a pozostały obszar położony jest w obrębie mezoregionu Płaskowyż Rybnicki i mały fragment w Górnośląskim Okręgu Przemysłowym.

Najwyższe wzniesienie zwane Górą św. Wawrzyńca o wysokości 357 m n.p.m.

A) UWARUNKOWANIA:**Wody płynące**

Przez teren Gminy przebiega dział wodny I rzędu dzielący zlewnie Wisły i Odry. W zlewni Odry znajdują się północno-zachodnie tereny Gminy, odwadniane rzeką Bierawką i Rudą. W Gminie znajdują się również stawy hodowlane i inne zbiorniki wodne, które wraz z wodami płynącymi stanowią ok. 10 % jej powierzchni.

Wschodnia i środkowa część Gminy (Gardawice, Zgoń, Zawieść, Zazdrość) odwadniana jest przez Gostynkę – ciek II-go rzędu, który jest lewobrzeżnym dopływem Wisły. Źródła tej rzeki znajdują się na południe od Orzesza (Wysoczyzna Golejowska). Jej łączna długość to 32,1 km, powierzchnia zlewni wynosi 349 km². Średni spadek Gostynki to ok. 1,6 %. Tereny przez nią odwadniane charakteryzują się dużym nagromadzeniem cieków wodnych i rowów melioracyjnych. Korzyniec Północny i Południowy to potoki odwadniające południową część Gminy – sołectwo Zgoń. Są dopływami rzeki Korzenicy (wpływa do rzeki Pszczyńki), której długość wynosi 21,1 km. Prawobrzeżny dopływ Odry – rzeka Bierawka bierze swój początek na najwyższym wzniesieniu miasta Orzesze, którym jest Góra Świętego Wawrzyńca. W jej zlewni leżą: Orzesze Centrum, Zawada oraz Jaśkowice. Długość rzeki wynosi 38,5 km. Woszczyce położone są w zlewni Rudy, która jest również prawobrzeżnym dopływem Odry. Jej długość wynosi 50,6 km.

Zbiorniki wodne

Charakterystyczną cechą powierzchniowej sieci hydrograficznej Gminy jest kilkanaście niedużych hodowlanych stawów rybnych, których sumaryczna powierzchnia wynosi 68,35 ha. Zbiorniki wód stojących na terenie Gminy mają głównie charakter antropogeniczny. Stawy występują jedynie w Zawieści, Woszczycach i Zgoniu. Większość z nich jest własnością Skarbu Państwa, będącą w Zarządzie Nadleśnictwa Kobiór, dzierżawione osobom prywatnym (35,69 ha) oraz Gospodarstwu Rybackiemu Żory (28,62 ha). Pozostałe trzy spośród nich o łącznej powierzchni 4,04 ha są własnością prywatną.

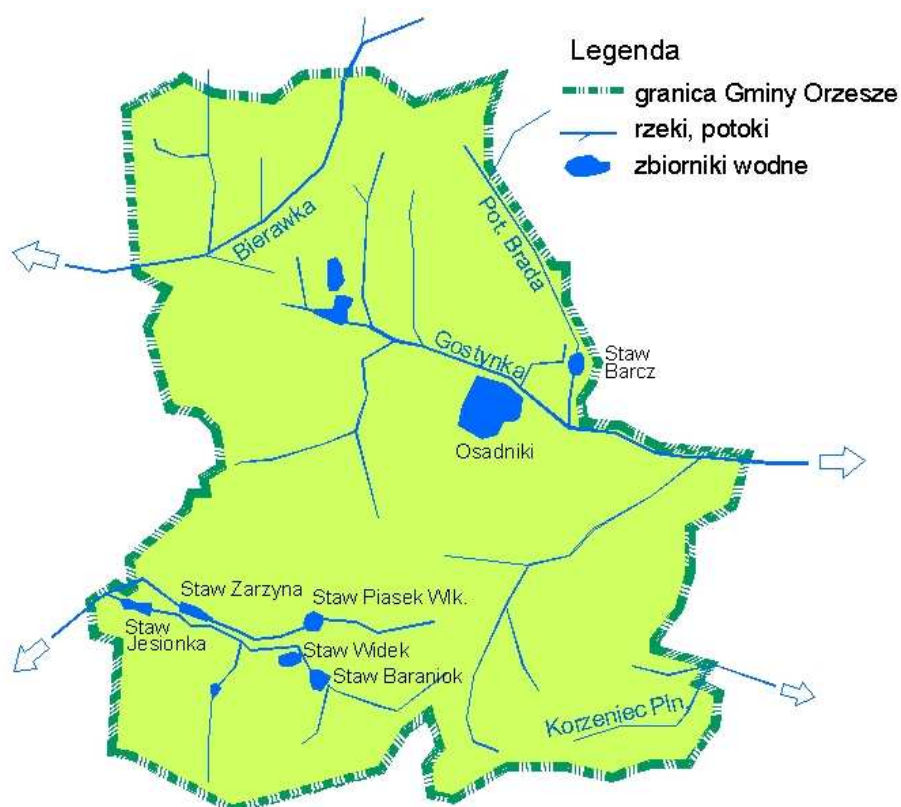
Zestawienie głównych stawów na podstawie danych Urzędu Gminy Orzesze przedstawiono w poniższej tabeli

Tabela: Zbiorniki wód stojących na terenie Gminy Orzesze.

L.P.	Położenie stawu	Nazwa zbiornika	Powierzchnia [ha]	Opis
1	2	3	4	5
1	Zawieść	Pasieki I	2,57	staw hodowlany
2	Zawieść	Pasieki II	4,07	staw hodowlany
3	Zawieść	Zaborze I	4,57	staw hodowlany
4	Zawieść	Zaborze II	6,55	staw hodowlany
5	Zawieść	Barcz	6,29	staw hodowlany
6	Woszczyce	Widek	3,21	staw hodowlany
7	Woszczyce	Zarzyna	5,53	staw hodowlany

8	Woszczyce	Piasek Duży	4,71	staw hodowlany
9	Woszczyce	Piasek Mały	3,19	staw hodowlany
10	Woszczyce	Baron	5,55	zbiornik dla ośrodka wypoczynkowego
11	Zgoń	Porwołowy	2,16	staw hodowlany
12	Zgoń	Dyrdy	0,72	staw hodowlany

Na rysunku poniżej przedstawiono wody powierzchniowe na terenie Gminy Orzesze.

Jakość wód

Jakość wód powierzchniowych na terenie Gminy badana jest w dwóch punktach monitoringu jakości wód, są to punkty na rzece Bierawce i Rudzie. Na pozostałych rzekach tj. Gostynki i Korzenicy jakość badana jest w punktach zlokalizowanych poza granicami Gminy. Na rzece Gostynce najbliższy punkt znajduje się powyżej ujścia Potoku Tyskiego w 10,0 km, natomiast na rzece Korzenicy w miejscu ujścia do Pszczynki w 0,5 km.

W poniższej tabeli zestawiono klasyfikację wód w/w rzek w punktach monitoringu według badań jakości przeprowadzonych w 2001 r.

Tabela: Klasyfikacja rzek: Gostynki, Korzenicy, Bierawki i Rudy w punktach monitoringu wód powierzchniowych.

Rzeka	Klasyfikacja na podstawie poszczególnych wskaźników fizykochemicznych						Klasyfikacja wg oznaczeń			Klasyfikacja ogólna
	Tlen	BZT ₅ ChZT utlenialność	Związki biogenne	Związki mineralne	Metale ciężkie	Zawiesina	Fizykochemicznych bez związków biogennych	Fizykochemicznych	Bakteriologicznych	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Gostynka	I	III	non	non	I	non	non	non	non	non
Korzenica	I	II	III	I	non	II	non	non	III	non
Bierawka	-	non	non	I	-	-	-	non	non	non
Ruda	-	non	non	II	-	-	-	non	non	non

Według badań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach w górnym odcinku Gostynka jest odbiornikiem zanieczyszczeń z rejonu Łazisk Górnych, Łędzin i w dolnym biegu z miejscowości Bieruń i Bojszowy. Prowadzone w 2001 r. badania wód Gostynki wykazały, że na całej długości od źródeł aż po ujście do Wisły cechowało je nadmierne zanieczyszczenie tak pod względem sanitarnym, jak i w zakresie wskaźników fizykochemicznych. Zanieczyszczenie wód spowodowały przede wszystkim: fosfor ogólny, fosforany, BZT₅ i zawiesina, których stężenia przekroczyły normy III klasy czystości. W wodach Gostynki uchodzącej do Wisły zawiesina osiągnęła stężenie 158 mg/l, natomiast związki mineralne (głównie chlorki i substancje rozpuszczone) wielokrotnie przekraczały dopuszczalne stężenia. Świadczyć to może o fakcie, iż do wód zlewni Gostynki wprowadzane są wody dołowe z kopalń węgla kamiennego, co spowodowało, że w 2001 r. Gostynka wprowadziła do Wisły wody o stężeniu chlorków 7448 mgCl/l, a substancji rozpuszczonych 1501 mg/l. W stosunku do roku 2000 jakość wód rzeki Gostynki nie uległa zmianie.

W odcinku źródłowym rzeka Gostynka nie przyjmuje znaczących ilości ścieków przemysłowych. Jedynym poważniejszym źródłem jej zanieczyszczenia jest osadnik popiołów Elektrowni Łaziska zlokalizowany w Gardawicach, z którego odpływają wody infiltracyjne. Za ich sprawą obserwuje się w Gostynce zwiększone zawartości chlorków, siarczanów, zawiesiny i substancji rozpuszczonych.² Rzeka na terenie Gminy jest także odbiornikiem ścieków bytowo-gospodarczych, co ujawnia się podwyższonymi wartościami utlenialności, BZT₅, zawiesiny oraz miana Coli typu fekalnego.

Zlewnia Korzenicy to przede wszystkim obszary rolnicze i leśne. Pod względem sanitarnym rzeka ta prowadziła wody III klasy czystości. Nastąpiła poprawa jakości wód w stosunku do 2000 r. W zakresie wskaźników fizykochemicznych nie dotrzymała wymagań tej klasy ze względu na przekroczenie dopuszczalnych stężeń cynku.

Rzeka Bierawka na całej długości prowadziła wody pozaklasowe pod względem sanitarnym oraz w zakresie zanieczyszczeń fizykochemicznych. Przekroczenia dotyczyły związków organicznych i biogennych. Jedynie zawartość związków mineralnych występowała na poziomie I-szej klasy czystości wód.

Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku rzeki Rudy, której jakość badana w 2001 r. nie uległa zmianie w porównaniu z rokiem poprzednim. Rzeka nadal na całej długości była pozaklasowa ze względu na związki biogenne, od źródeł do zbiornika Rybnik ze względu na BZT₅, skażona była również bakteriologicznie.

/Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Orzesze/

A) UWARUNKOWANIA:

W profilu hydrogeologicznym miasta Orzesza wyróżnić można dwa piętra hydrogeologiczne – czwartorzędowe i karbońskie.

Zgodnie z regionalizacją hydrogeologiczną zwykłych wód podziemnych opracowana przez B. Paczyńskiego, wody podziemne należą do dwóch regionów. Południowa część obejmująca wschodnie karbonu do XII Region Śląsko – Krakowski – Subregion Górnośląski (XII₂). Południowa część do XIII Region Przedkarpacki – Subregion Rybnicko – Oświęcimski (XIII₂). Granica pomiędzy w/w subregionami w granicach miasta Orzesza pokrywa się z granicami UPWP C_{II}.

Piętro wodonośne czwartorzędu w granicach miasta Orzesza występuje na całym omawianym obszarze (w granicach występowania osadów czwartorzędowych). Piętro charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami hydrogeologicznymi niezależnymi od miąższości i wykształcenia osadów. Kolektorem wód są piaszczyste osady wodnolodowcowe i rzeczne. Czwartorzędowe piętro wodonośne w obszarze miasta Orzesza jest izolowane od niżej leżących poziomów utworami trzeciorzędowymi.

Izolację od zanieczyszczeń z powierzchni stanowią jedynie lokalnie niewielkie płyty utworów spoiстых (glin), co powoduje iż piętro to w obrębie granic miasta jest mało odporne na zanieczyszczenia z powierzchni.

Zgodnie z podziałem A. Rożkowskiego [10.11] ze względu na zasobność i jakość wody podziemne czwartorzędowego piętra w granicach miasta Orzesza zaliczone zostały do głównych użytkowych zbiorników. I w granicach miasta znajdują się:

- czwartorzędowy GZWP Q/9 – Bełk
- czwartorzędowy UPWP Q_I – Rejon Górnej Odry
- czwartorzędowy UPWP Q_{II} – Rejon Małej Wisły

Czwartorzędowy GZWP Q/9 – Bełk – w granicach miasta jest wschodnią część tego zbiornika i obejmuje on swym zasięgiem okolice dzielnicy Zawady i tereny na zachód od niej. Zwierciadło wody tego poziomu zalega na głębokości od 1 m ppt w skrajnie wschodniej części (Gardawice) do nawet 30 m ppt w północnej części Woszczyc. Jest to zwierciadło swobodne, jedynie w okolicy północnej części Woszczyc jest napięte. Poziom prawie w całości nie posiada izolacji od zanieczyszczeń z powierzchni.

Pod względem hydrochemicznym dominują wody wielojonowe: HCO₃ – Cl - SO₄ – Ca.

Na terenie miasta wody tego zbiornika nie są ujmowane.

Czwartorzędowy UPWP Q_I – Rejonu Górnej Odry – obejmuje swym zasięgiem dzielnice: Kąty, zachodnią część Zawady oraz Woszczyc, czyli generalnie zachodnią i południowo – zachodnią część miasta. Zwierciadło wody w okolicy Kątów i Zawady zalega na głębokości od 10 do 20 m ppt., w centralnej części Woszczyc zalega na głębokości od 10 – do 30 m ppt, a na pozostałych obszarach od 5 – 10 m ppt. Spływ wód tego poziomu następuje w kierunku zbliżonym do północnego.

Czwartorzędowy UPWP Q_{II} – Rejonu Małej Wisły – obejmuje swym zasięgiem dzielnice: Zgoń, Gardawice, Chałupy, Mościska, Koźle, Studzieniec, Zawisz oraz tereny na wschód od centrum, czyli generalnie wschodnią, południowo – wschodnią i południową część miasta. Zwierciadło wody na wschód od dzielnicy Zgoń zalega na głębokości od 10 – 20 m ppt, w dolinie rzeki Gostynki zalega od 1 do 5 m ppt, a na pozostałych obszarach na głębokości od 5 – 10 m. Generalny kierunek spływu wód tego poziomu następuje w kierunku wschodnim.

Czwartorzędowe poziomy eksploatowane są do celów własnych licznymi studniami gospodarczymi oraz ujmowane licznymi ujęciami, w tym przez:

1. Ośrodek Lecznico-Wychowawczy dla dzieci SPZOZ przy ul. Mikołowskiej 208 w Orzeszu – Zwiści, zasoby eksploatacyjne ujęcia Q_e= 1,0 m³/h, depresja S_e= 0,15m,
2. Gospodarstwo Ogrodnicze przy ul. Rybnickiej 145, zasoby eksploatacyjne ujęcia Q_e= 2,4 m³/h, depresja S_e= 15,0m,

Studnie nie posiadają wyznaczonych stref ochronnych.

W karbońskim piętrze wodonośnym ze względu na zasobność i jakość wydzielone zostały:

- Karbońskie GZWP – C/2 – Tychy – Siersza
- Karbońskie UPWP C_{II} – Mikołów - Sosnowiec

I tak: **Karboński UPWP C_{II} – Mikołów – Sosnowiec** – obejmuje swym zasięgiem północną część miasta. Poziom ten jest drenowany przez przemysł górniczy, w wyniku, czego zwierciadło wód zalega na głębokościach od 65 m na wschód od granic miasta do nawet 370 m ppt. Wody tego poziomu generalnie spływają w kierunku północnym.

Karboński GZWP C/2 – Tychy – Siersza – obejmuje swym zasięgiem północno – wschodni skrawek miasta. Wody tego poziomu są drenowane przez kopalnie i zalegają na głębokościach od 65 do nawet 370 m ppt. Spływ wód tego poziomu następuje w kierunku zbliżonym do północno – zachodniego.

Na terenie miasta poziom ten nie jest ujmowany.

W karbońskich GZWP i UPWP pod względem hydrochemicznym dominują wody wielojonowe: $\text{HCO}_3 - \text{SO}_4 - \text{Ca}$, $\text{HCO}_3 - \text{SO}_4 - \text{Ca} - \text{Mg}$, $\text{HCO}_3 - \text{Cl} - \text{Ca} - \text{Mg}$ i $\text{HCO}_3 - \text{Ca} - \text{Na}$. Wody te w większości przypadków można zaliczyć do klas: Ic, Ib lub Id.

Na terenie miasta Orzesza piętro karbońskie ujmowane jest studnią zlokalizowaną na terenie Elektrowni Łaziska Górne w Orzeszu – Szklarni oraz przez Szpital Chorób Płuc, ul. Gliwicka 20, zasoby eksploatacyjne ujęcia $Q_e = 2,30 \text{ m}^3/\text{h}$, depresja $S_e = 1,62\text{m}$,

A) UWARUNKOWANIA:

Według podziału rolniczo – klimatycznego Polski wg r. Gumińskiego teren miasta Orzesze przynależy do dzielnicy Podsudeckiej charakteryzującej się średnią roczną temperaturą od 8 do 8,5 °C, ilość dni z przymrozkami wynosi od 100 do 120. Średni czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi 60 do 90 dni.

Według mapy hydrograficznej (ark. Tychy) średnia roczna suma opadów atmosferycznych na tym terenie wynosi 758 mm, przy czym dla lat suchych średnia utrzymuje się na poziomie 526 mm, a dla lat mokrych 1060 mm. Maksymalne sumy miesięczne przypadają na lipiec – 100 mm, natomiast minimalne na luty – 42 mm.

W ciągu roku przeważają wiatry z kierunków południowo-zachodniego, północno- zachodniego i zachodniego wiejące łącznie przez 54% dni w roku z prędkością od 3 do 4 m/s, na co ma wpływ przeważająca zachodnia cyrkulacja atmosferyczna.

Ze względu na fakt, iż większość domostw ogrzewana jest z własnych źródeł, klimat lokalny dla terenów zurbanizowanych charakteryzuje się zwiększonym wydzielaniem ciepła sztucznego do atmosfery oraz występowaniem podwyższonych temperatur powietrza w stosunku do otoczenia. Zwarta zabudowa miejska powoduje również zmniejszenie prędkości wiatru, zmianę struktury opadów atmosferycznych, zmniejszenie parowania oraz znaczne zanieczyszczenie powietrza.

A) INFORMACJE OGÓLNE:

Na terenie miasta Orzesze głównymi źródłami hałasu są przemysł i komunikacja: drogowa i kolejowa.

Hałas drogowy

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach nie będących drogami kolejowymi. Jest to hałas typu liniowego.

W obszarze Miasta Orzesze głównymi źródłami hałasu są drogi o charakterze tranzytowym: DK81, DW925 i DW926.

Droga krajowa nr 81: Katowice – Skoczów, przebiega środkiem obszaru miasta Orzesze omijając centrum miasta. Droga wojewódzka nr 925: Bytom-Ruda Śląska-Rybnik przebiega przez centrum miasta krzyżuje się z linią kolejową oraz z drogą wojewódzką nr 926 w samym centrum Orzesza. Natomiast droga wojewódzka nr 926 stanowi połączenie drogowe między drogą krajową nr 81 a centrum Orzesza, gdzie krzyżuje się z drogą wojewódzką nr 925.

W związku ze stałym wzrostem ilości samochodów zarówno osobowych, jak i ciężarowych mamy do czynienia z negatywnymi tego skutkami, w tym z przekroczeniem dopuszczalnych norm hałasu. Konsekwencją tego jest:

- stały wzrost natężenia ruchu,
- nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch wewnątrzmiejski,
- dekapitalizacja zasobów drogowej i szynowej infrastruktury komunikacyjnej,
- rozciąganie się godzin szczytu komunikacyjnego, aż do godziny 22⁰⁰ włącznie,
- powstanie nowych obszarów będących w zasięgu uciążliwości hałasu,
- wzrost populacji zamieszkanych przy głównych drogach i ulicach,
- stały wzrost uciążliwości hałasu i drgań wywołanych przez ruch drogowy,
- wzrost uciążliwości hałasu i drgań na terenach wypoczynkowych.

Hałas kolejowy

Przez teren Orzesza przebiegają dwie linie kolejowe:

- nr 140 Katowice Ligota – Nędza – pasażersko-towarowa,
- nr 169 Tychy – Orzesze Jaśkowice – pasażersko-towarowa.

W związku z faktem, że obydwie linie kolejowe są zelektryfikowane zasięg hałasu utrzymuje się w bezpośrednim sąsiedztwie torowiska i związany jest przede wszystkim ze stanem technicznym torowiska i prędkością przejeżdżających pociągów.

Generalnie w całej Polsce hałas kolejowy kształtuje się na jednakowym poziomie. W porze nocnej hałas pochodzący od linii kolejowej może przekraczać dopuszczalną wartość 50 dB w odległości do około 80 m od osi torów. Lokalnie mogą wystąpić niekorzystne zmiany ze względu na, stan infrastruktury (torowiska), prędkości przejazdu, rodzaju taboru kolejowego, stanu taboru kolejowego oraz położenia torowiska (nasyt, wąwóz, teren płaski).

Hałas przemysłowy

Na hałas przemysłowy składają się wszelkie źródła dźwięku znajdujące się na terenie zakładu, zarówno na otwartej przestrzeni (punktowe źródła hałasu), jak i w budynkach (wtórne źródła hałasu). Punktowymi źródłami hałasu są np. wentylatory, czernie, sprężarki itp. usytuowane na zewnątrz budynków. Źródłem hałasu wtórnego są obiekty budowlane w tym produkcyjne, w których hałas pochodzący od pracy maszyn i urządzeń emitowany jest do środowiska przez ściany, strop, okna i drzwi. Ponadto prace dorywcze wykonywane poza budynkami produkcyjnymi jak np. cięcie, kucie, a także obsługa zakładów przez transport kołowy stanowią dodatkowe źródło hałasu.

Największym zakładem przemysłowym emitującym hałas na terenie Orzesza jest Huta Szkła „Orzesze”. Najnowsze badania emisji hałasu wskazują, iż utrzymuje się on na poziomie od 50,1 do 47,4 dB w

porze daytimej, przy czym hałas komunikacyjny ulicy Gliwickiej maskuje oddziaływanie hałasu przez hutę.

Pozostałe zakłady przemysłowe emitują hałas, którego źródłem są maszyny i urządzenia wykorzystywane na ich terenie. Zastosowane zabezpieczenia powodują, że uciążliwości mieszczą się w granicach działek.

A) UWARUNKOWANIA:

<i>L.p.</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Powierzchnia w ha</i>	<i>Udział procentowy w całości miasta</i>
1	2	3	4
1.	Ogólna powierzchnia Gminy Orzesze	8289	100
2.	Użytki rolne w tym:	3289	39,67
2.1	Grunty orne	2356	28,42
2.2	Łąki	689	8,31
2.3	Pastwiska	235	2,83
2.4	Sady	9	0,10
7.	Lasy i grunty leśne	4164	50,23
8.	Tereny zabudowane i zurbanizowane	836	10,08

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Orzesze

Z powyższego zestawienia wynika, że największą powierzchnię zajmują lasy i grunty leśne – ok. 50%, duży procent powierzchni zajmują też użytki rolne, mało natomiast jest terenów zabudowanych i zurbanizowanych - tylko ok. 10% powierzchni. Ilość lasów i gruntów leśnych jest korzystnym czynnikiem wpływającym na środowisko.

Głównymi klasami gleb występującymi na terenie Gminy są IVa IVb i V. Na niewielkich obszarach występują również grunty klasy III.

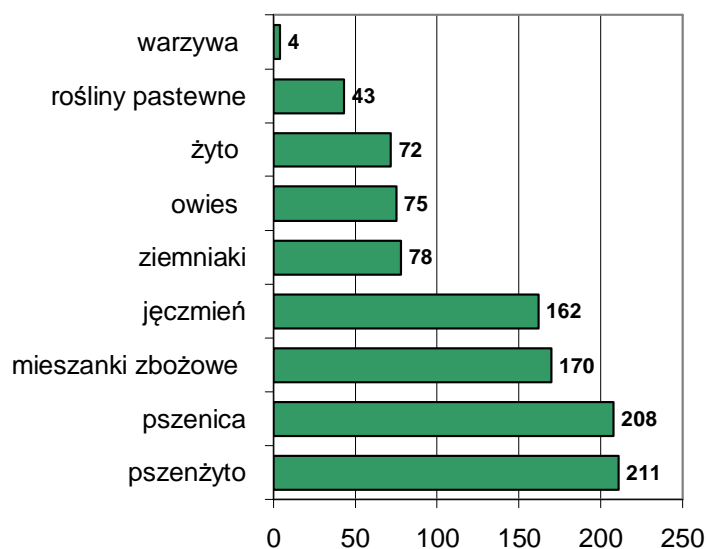
Dominującym kompleksem przydatności rolniczej jest kompleks żytni słaby stanowiący ponad 40% powierzchni użytków rolniczych, mały udział stanowią dobre gleby kompleksów pszennych – około 6%, gleby kompleksu żytniego bardzo słabego i zbożowego pastewnego stanowią około 20%.

Na terenach rolniczych w Orzeszu istnieje 689 gospodarstw, są to gospodarstwa małe o silnym rozdrobieniu. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi mniej niż 3 hektary. Struktura gospodarstw rolnych to:

- od 1 do 2 ha – 428 gospodarstw,
- od 2 do 5 ha – 172 gospodarstw,
- od 5 do 7 ha – 44 gospodarstw,
- od 7 do 10 ha – 27 gospodarstw,
- od 10 do 15 ha – 18 gospodarstw,
- powyżej 15 ha – 9 gospodarstw,

Z przedstawionej poniżej struktury roślin uprawianych przez rolników w gospodarstwach rolniczych wynika, że największą powierzchnię zajmują zboża, pszenica, pszenżyto i mieszanki zbożowe, będące paszą dla zwierząt gospodarskich, mniejszy udział stanowią rośliny okopowe.

Struktura zasiewów na terenie Gminy Orzesze [w ha]

Rysunek 1 Struktura zasiewów na terenie Gminy Orzesze.

Na terenie Gminy nie ma gospodarstw ekologicznych, warzywa są uprawiane głównie na własnych gruntach bez osłon na niewielkich powierzchniach, według spisu rolnego w roku 2002 powierzchnia uprawy warzyw zajmuje około 4 ha.

Dzięki atrakcyjności Gminy na co wpływa duża powierzchnia lasów i brak uciążliwego przemysłu na terenie Gminy istnieją tu dogodne warunki do rozwoju turystyki i agroturystyki. Dlatego rolnicy powinni skorzystać z możliwości dofinansowania na dostosowanie gospodarstw do wymagań turystów.

W 1995 roku zostały na zlecenie Urzędu Miasta Orzesze przeprowadzone przez Okręgową Stację Chemiczno – Rolniczą badania chemicznej degradacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej Miasta Orzesze.

Poniższa tabela przedstawia wyniki przeprowadzonych badań na zawartość metali ciężkich:

Tabela: Stan gleb na terenie Miasta Orzesze w 1995 roku

Metal	Stopnie zanieczyszczenia gleb [w %]					
	0	I	II	III	IV	V
1. Ołów	3,1	90,7	3,1	3,1	-	-
2. Cynk	3,1	56,3	37,5	3,1	-	-
3. Kadm	18,8	65,6	15,6	-	-	-
4. Nikiel	25	75	-	-	-	-

Wyniki owych badań wyraźnie wykazały że w niektórych badanych próbkach zawartość metali ciężkich jest podwyższona. Gleby na terenie Gminy są w niektórych rejonach narażone na zanieczyszczenie poprzez opady, ścieki, spływy powierzchniowe z terenów przemysłowych, zapylenie, oraz zanieczyszczenia powstające wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Z tego względu ważnym jest nie lokowanie rolnictwa na terenach zanieczyszczonych, gdzie niewskazana jest uprawa żywności.

Ważnym zagrożeniem dla środowiska glebowego są osadniki pyłu z Elektrowni „Łaziska”. Zajmują one powierzchnię 111 ha są usytuowane w środkowej części Gminy, na terenie sołectwa Gardawice. Z badań prowadzonych w 1992 roku na terenie składowiska oraz na terenach przylegających wynikało, że tereny te należą do III, IV, i V klasy skażeń gleb według skali Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. Na tym obszarze użytkowanym przez rolnictwo powinno się wyeliminować produkcję żywności, a tereny najbardziej skażone przekwalifikowana inne użytkowanie. Jednak badania przeprowadzone przez Okręgową Stację Chemiczno Rolniczą w Gliwicach w 1995 roku nie wykazały w żadnej z badanych próbek stopnia zanieczyszczenia wyższego niż III. Z tego względu na omawianym terenie nie powinno się uprawiać jedynie roślin spożywanych bezpośrednio bez przetworzenia.

/Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Orzesze/

A) UWARUNKOWANIA:

Najważniejszą częścią szaty roślinnej Orzesza są lasy (ok. 50% powierzchni miasta). W znacznej części są to płaty naturalnych kontynentalnych borów mieszanych (*Quercus Roboris – Pinetum*). Spotkać można również płaty żywej buczyny karpackiej (*Dentario glandulosae – Fagetum*), grąd subkontynentalny (*Tilio – Carpinetum*), kwaśna buczyna niżowa (*Luzulo Pilosae – Fagetum*) oraz w dolinach rzecznych łągi ze związku *Alno – Ulmino*. Obok nich dużą rolę odgrywają zbiorowiska antropogeniczne, rozwijające się na terenach będących pod wpływem działalności człowieka. Są to głównie zbiorowiska zieleni urządzonej lub zbiorowiska ruderalne nieprzedstawiające większej wartości przyrodniczej. Ciekawym elementem przyrodniczym są murawy kserotermiczne z klasy *Festuco – Brometea*, które rozwinęły się w starych wyrobiskach odkrywkowych węgla kamiennego zasypanych odpadami pokutniczymi.

Na terenie Orzesza występują gatunki roślin objętych ochroną gatunkową oraz nie objęte ochroną prawną, ale uznane za zagrożone wyginięciem na terenie województwa śląskiego.

Gatunki roślin chronionych to:

- kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*) – ochrona ścisła – występuje w pobliżu południowych brzegów stawu „Zarzyna” w Woszczycach,
- konwalia majowa (*Conallaria majalis*) – ochrona częściowa – występuje pomiędzy „Pasternakiem” a Kątami,
- bluszcz pospolity (*Hedera helix*) – ochrona ścisła – teren Woszczyc.

Gatunki zagrożone wyginięciem na terenie województwa śląskiego, nie objęte ochroną prawną to:

- ponikło jajowate (*Elocharis opata*),
- nadwodnik sześciopręcikowy (*Elatine hexandra*).

Gatunkami ptaków chronionych występujących na obszarze miasta są gniazdujące w okolicach stawu Pasieki i Zawieść:

- perkoz rdzawoszyi (*Podiceps griseigena*),
- mewa śmieszka (*Larus ridibundus*).

Lasy

Ogólna powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie Orzesza wynosi ok. 4164 ha, co stanowi 50,23% jego powierzchni. Całość stanowią grunty własności Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych, z czego na terenie Nadleśnictwa Kobiór ok. 3183 ha (obręb Orzesze 2525ha i obręb Kobiór 668 ha), natomiast na terenie Nadleśnictwa Rybnik 981 ha (obręb Żory).

Największe kompleksy leśne występują w zachodniej i południowej części miasta, natomiast w części środkowej i zachodniej lesistość jest niewielka.

W lasach Nadleśnictwa Kobiór 45,1% powierzchni stanowi las świeży, natomiast 17,2% stanowi las świeży mieszany. W drzewostanie procentowy udział gatunków przedstawia się następująco:

- sosna - 47,1%
- dąb szypułkowy - 20,3%
- brzoza - 12,1%.

Lasy Nadleśnictwa Kobiór, obręb Orzesze uznane zostały z alasy ochronne (zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr 240 z dn. 19.05.1995r.), w całości pozostające w II strefie uszkodzeń od emisji przemysłowych. Spełniają również funkcje wodochronne i glebochronne.

Na stan lasów wpływ mają czynniki biotyczne, takie jak szkodniki pierwotne, występowanie chorób grzybowych, a także zwierzyna płowa (jeleniowate) oraz czynniki abiotyczne, z których najważniejszym jest zagrożenie pożarowe (II strefa zagrożenia pożarowego) i warunki klimatyczne (silne wiatry i oady śniegu).

Zieleń urządzonej

Zieleń urządzonej stanowią parki, zieleńce, oraz zieleń towarzysząca zabudowie i ciągom komunikacyjnym.

Szczególną rolę odgrywają tu zespoły starodrzewi w parkach, przy kościołach i starych cmentarzach:

- Zespół parkowo pałacowy w Woszczycach,
- Zespół parkowo pałacowy w Zawiści,
- Zespół parkowo pałacowy w Gardawicach,
- Kościół pod wezwaniem św. Wawrzyńca w Orzeszu (wraz z otoczeniem),
- Kościół ewangelicko – augsburski w Orzeszu (wraz z otoczeniem),
- Kościół parafialny w Woszczycach (wraz z otoczeniem),
- Kościół parafialny w Jaśkowicach (wraz z cmentarzem).

Zieleń urządzona uzupełniona jest przez zieleńce skupione głównie w śródmieściu Orzesza, a także na terenie Woszczyc, Zgonia, Mościsk i Zawiści – w sumie jest to powierzchnia ok. 6,0 ha.

UWARUNKOWANIA – PROBLEMATYKA: **OBIEKTY I TERENY CHRONIONE I PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ****A) UWARUNKOWANIA:**

Na terenie miasta Orzesze występują dwie formy ochrony przyrody zgodne z obowiązującym stanem prawnym: pomniki przyrody oraz park krajobrazowy.

Pomniki przyrody

Do chwili obecnej powołano dwa pomniki przyrody objęte ochroną prawną:

- dąb szypułkowy (*Quercus robur*), nr rej. 60, obw. 393 cm, wiek ok. 250 lat, ustanowiony Orzeczeniem 00142 PWRN w Katowicach nr L.O.13b/23/58 z dnia 23.10.1958r.,
- wiąz górski (*Ulmus gabra*), nr rej. 137, obw. 509 cm, wiek ok. 300lat, powołany na podstawie decyzji nr 296 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN nr RL o.p 34/66 z dnia 29.07.1966r.

Parki krajobrazowe

Na obszarze miasta, w południowo-wschodniej jego części, znajduje się fragment Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. Park powstał na mocy Rozporządzenia Wojewody Katowickiego z dn. 23.11.1993r. i obejmuje obszar 49387 ha z czego na terenie Orzesza pow. ok. ha. Celem działalności parku jest zachowanie i ochrona dóbr i walorów przyrodniczych oraz przyrodniczo-kulturowych i kulturowych na obszarze wielowiekowej działalności cystersów. Ponadto park chroni przestrzeń głównego w południowej Polsce korytarza ekologicznego przebiegającego równoleżnikowo. Łączy on doliny górnej Wisły i Odry oraz strefy podgórskie Karpat i Sudetów. Tworzą go zwarte kompleksy lasów rudzkich i pszczyńskich. Dominującym tutaj typem lasu są bory. Na siedliskach sandrowych występują bory suche, moreny porastają bory świeże i mieszane. W dolinach rzek i podmokłych obniżeniach występują większe powierzchnie łągów olszowych i wiązowo-jesionowych oraz olsów. Wśród zbiorowisk nieleśnych znaczny udział mają zbiorowiska wodne i szuwarowe oraz łąki. We florze parku na uwagę zasługuje występowanie ponad 100 gatunków roślin rzadkich i chronionych. Do szczególnie cennych należą m.in.: długosz królewski, cebulica dwulistna, kotewka orzech wodny, salwinia pływająca - gatunki bardzo rzadkie w skali regionu, posiadające tu swoje centrum występowania, oraz zagrożone w skali kraju - nadwodnik trójpręcikowy i nadwodnik sześciopręcikowy.

Na terenie miasta wskazuje się potrzebę ustanowienia następujących form ochrony przyrody:

Proponowany rezerwat przyrody „Góra Św. Wawrzyńca” – obejmujący górę Św. Wawrzyńca w północno-wschodniej części miasta.

Proponowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dorzecze Potoku Woszczyckiego” – obejmujący teren dorzecza potoku wraz z całą siecią hydrograficzną, zbiornikami wodnymi oraz pozostałościami obiektów przemysłowych i hydrotechnicznych.

Projektowany zespół pszczyńskich parków krajobrazowych – obejmujący kompleksy leśne południowo-wschodniej części miasta – Królówki i Zgonia.

B) WNIOSKI:

Opisane powyżej obszary pełnią rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. W perspektywie założeń rozwojowych Orzesza wskazuje się konieczność powiązania obszarów zieleni z podobnymi obszarami gmin sąsiadujących oraz z przestrzeniami rekreacyjnymi miasta.

Gardawice

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1400 roku. Prawdopodobnie powstały w XIII-XIV wieku.

Właścicielami Gardawic był ród Gardawskich. Spadkobiercy tego rodu byli panami wioski do 1566 r., do czasu, kiedy jej dobra rycerskie odziedziczyła rodzina Wyplerów, która sprzedała wioskę w 1697 r. Henrykowi Twardawie. Następnymi właścicielami byli: Jerzy Januszewski z Wyszehradu, Adam Zborowski, Franciszek Slaski i Anna z domu Zborowska. W 1788 r. Gardawice kupił Franciszek Leopold Zawadzki, a po śmierci jego córek, wieś odziedziczyła Józefina Witowska. W 1836 r. wioskę sprzedano Franciszkowi Winklerowi, a jego córka odstąpiła ją w 1852 r. hrabiemu Thunorowi, który razem z Zawiścią i Mościskami sprzedał ją Witowskiemu. Siedem lat później nabył ją przyrodni brat cara, hrabia Sergiusz Dołgoruki z Petersburga. W 1865 r. trzy wyżej wymienione wsie kupił Moryc Ludwik Adler, który po trzech latach odstąpił je Winklerom. Thiele-Winkler wynajął mocno już zaniedbane Gardawice hrabiemu Hasse z Neubrandenburga. W 1934 r. ziemie gardawickie o obszarze 311 ha zakupiło Przedsiębiorstwo Osadnicze "Ślązak", które rozparcelowało grunt drobnym nabywcom.

Siedzibą właścicieli wioski był zamek stojący w miejscu dzisiejszego pałacu. Przy zamku istniała kaplica.

Szkoła działała już w 1771 r., nauka odbywała się w domu nauczyciela stojącym obok karczmy. Szkołę z cegły i kamienia wybudowano w 1852 r. Nową dwupiętrową szkołę wybudowano w 1937 r., a dawną zamieniono na urząd gminy.

Od 1753 do 1830 roku działała w Gardawicach huta szkła, w której wyrabiano dobre szkła kryształowe i dmuchane. Wykonywano tu żyrandole, naczynia i płyty szklane.

Parafia św. Maksymiliana Kolbego powstała w 1981 roku.

Jaśkowice

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1531 roku. Prawdopodobnie powstały w XIII-XV wieku.

W I połowie XVI wieku wieś prawdopodobnie należała do rodziny Zawadzkich z Zawady, kolejnymi właścicielami byli Wojciech Grotowski, Jan Trach z Brzezia, następnie od 1596 roku Mateusz Skrzyszowski, od 1628 Andrzej Zborowski, kasztelan oświęcimski, w roku 1679 dobra należały do Joanny i Jerzego Kamieńskich, w 1685 roku Franciszka Kamieńskiego. W 1836 roku Jaśkowice zostały zakupione przez Franciszka Winklera. Na terenie wsi znajdowało się wówczas kilka kopalń, do 1911 roku istniała kopalnia „Fryderyk”, do 1951 roku huta cynku.

Parafia pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela z kościołem z 1936 roku istnieje od 1934 roku, jako samodzielna funkcjonuje od 1958 roku.

Królówka

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1557 roku. Prawdopodobnie powstała w XV-XVI wieku. Początkowo niewielki przysiółek należący do dóbr woszczyckich. Jej rozwój przypada na XVI wiek.

Mościska

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1559 roku. Prawdopodobnie powstały w XV-XVI wieku.

W połowie XVI wieku znajdowały się w rękach rodziny Trach. W 1599 roku właścicielem był Jan Trach, pan na Orzeszu. Poprzez małżeństwo wieś znalazła się w dominium Wylerów z Gardawic. Na początku XVIII wieku wieś znajdowała się w posiadaniu Jana Konstantego Trzemesky, od 1710 roku Sylwiusza Tracha, następnie Agnieszki Gottlieba Karolina Manteuffel, Ludwika Ziemietzky, Gottlieba Erdmanna Nafe i Anny Eleonory Slasky.

Już w 1720 roku działała tu huta szkła, kolejna, uruchomiona została w 1863 roku.

Szkołę wybudowano w 1882 roku, następną w 1968r.

Orzesze

Pierwsza wzmianka w dyplomach księżnej Heleny raciborskiej z 1444 i 1445 roku.

Prawdopodobnie powstało w XIII-XIV wieku.

Spis studentów krakowskich zawiera metryki Henryka Jana, syna Jana Orzeskiego (1459 r.) i Jana, syna Piotra Orzeskiego (1536 r.). 1599 roku panem Orzesza i Mościsk był Wawrzyniec von Trach. Po nim w 1683 r. wieś nabył Jan Franciszek Kamiński. Innym działem rycerskim wioski w 1697 r. władał Henryk Twardawa. W 1750 roku wioskę otrzymał w spadku Krzysztof Woyski, a po nim w 1813 Karol

Woyski. Równocześnie właścicielem innych działów rycerskich był Ferdynand Fragstein. W 1836 r. całą wieś Orzesze kupił Franciszek Winkler.

Najstarszy kościół stał na Górze św. Wawrzyńca, odnawiany i przebudowywany w latach 1553, 1698, pierwsza szkoła powstała w 1820 roku, kolejne w 1836, 1868, 1903, 1962.

W 1719 roku uruchomiono pierwszą hutę szkła, w końcu XVIII wieku istniały już cztery. W 1838 roku Franciszek Winkler wybudował i uruchomił na granicy z Ornontowicami hutę żelaza, która istniała do 1870 r., potem przekształcono ją w fabrykę szkła. Zakład ten istnieje do dzisiaj.

W XIX wieku na terenie Orzesza, Jaśkowic i Zawady było kilkanaście kopalń, połączonych w końcu w jedną o nazwie „Fryderyk – Orzesze”, zamkniętą w 1911 roku. Na peryferiach Orzesza czynnych było kilka kamieniołomów.

W 1856 r. uruchomiono linię kolejową z Orzesza do Raciborza i oddano do użytku orzeski dworzec.

Orzesze liczy 3 parafie - dwie katolickie: św. Wawrzyńca – z kościołem (filialnym dla parafii w Woszczycach) powstałym w 1590 roku, funkcjonująca jako samodzielna parafia w latach 1912-1930 oraz od 1980 roku; Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny – z kościołem wybudowanym w latach 1926 – 1930, oraz ewangelicko – augsburska erygowana w 1913 roku z kościołem powstałym w latach 1912 – 1913.

Woszczyce

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1238 roku.

Najstarsza dzielnica Orzesza. Wieś funkcjonowała zapewne już w XII wieku, była własnością cysterską, przed 1238 rokiem fundowano tu prawdopodobnie klasztor cysterski, zniszczony przypuszczalnie podczas najazdu mongolskiego w 1241 roku. W 1283 roku cystersi oddali Woszczyce Stefanowi Zbronowiczowi za wieś Żernicę. Ród Zbronowiczów, jak się przypuszcza, przejął nazwisko Woszczyckich i władał nią do 1647 roku, kiedy panem Woszczyc został Adam Wielopolski. Potem właścicielami działów rycerskich w Woszczycach byli kolejno od 1683 roku rodzina Franckehen, od 1766 roku Gustaw Cibulka, od 1777 roku Franciszek i Anna Słaski, od 1788 roku Franciszek Leopold Zawadzki, a po nim jego córka i następni spadkobiercy, od 1817 roku Andrzej Witowski, od 1836 roku do 1945 roku Franciszek Winkler i spadkobiercy.

Na początku XIV wieku istniała tu parafia, wieś była centrum życia religijnego w rejonie, kościół przebudowywano w latach 1409, 1682, obecny kościół p.w. św. Piotra i Pawła pochodzi z 1880 roku.

Wieś została zniszczona w czasie wojny trzydziestoletniej, kolejny rozwój przeżyła dopiero w XIX wieku, kiedy nastąpił przyrost ludności.

Na początku XVIII wieku istniała tu mała huta szkła.

Zawada

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1444 roku. Prawdopodobnie powstała w XIII-XIV wieku.

Wieś należała do rodziny Zawadzkich co najmniej od XV wieku, następnie od 1562 roku do Jana Tracha z Brzezia, część wsi od 1596 roku do Macieja Skrzyszowskiego, potem dobra szybko zmieniały właścicieli, należały m.in. do: Heleny Wypler z Gardawic, od 1681 roku do Ludmiły Kamieńskiej, od 1682 roku do Katarzyny Wolskiej, od 1684 roku do Katarzyny Teywell, Leonarda Holly, od 1703 do Jana Jerzego Mirowskiego, w 1737 roku do Juliana Antoniego z Jaroszyna. W 1838 r. Zawadę kupił Franciszek Winkler. Wioska należała wówczas do parafii woszczyckiej i mieściła się w granicach gminy Orzesze.

Szkoła powstała w 1868 roku, kolejna w 1934 r.

Budowany w latach 80-tych XX wieku kościół pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego został poświęcony w 1990 r.

Zawiść

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1574 roku. Prawdopodobnie powstała w XV-XVI wieku.

Wieś znajdowała się w rękach rodziny Orzeskich, następnie Trachów, w 1624 roku odkupił ją Krzysztof Fragstein, później właścicielami działów dóbr byli m.in. Dorota Holly, Jan Mitrowski, Karol Aleksander Holly, Karol Antoni Holly. Od 1852 r. wioskę posiadali po kolei: Witowski, Micke, Hegenscheid i poprzez małżeństwo Fryderyk Penner. Ten ostatni władał Zawiścią do zakończenia I wojny światowej. W 1921 r. majątek został rozparcelowany.

W 1896 r. przygotowano pomieszczenia na szkołę i od tego czasu Zawiść oddzielono od szkoły w Gardawicach.

W Zawiści istniała od 1733 do 1914 r. huta szkła "Ernestyna". Również w pierwszej połowie XVIII w. wybudowano pałac, a nieco później obok zabudowania gospodarcze folwarku. W tym czasie działały w wiosce 2 cegielnie i jedna kopalnia.

Budynek z cegły, kryty dachówką powstał w 1907 r. Po wojnie w 1965 r. postawiono drugą, obszerną szkołę, która służy do dzisiaj.

Mieszkańcy Zawięci należeli pierwotnie do parafii Woszczyce, od roku 1931 do parafii w Orzeszu. Samodzielna parafię w Zawięci erygowano w 1981 roku.

Zazdrość

Powstanie Zazdrości jest związane z edyktem króla pruskiego Fryderyka o kolonizacji Śląska (1773 r.). Założona przez właściciela Zawady von Kalkreutha wieś zasiedlona została wtedy przez 13 rodzin. Dekret nakazywał, aby w nowo powstałych koloniach zamieszkali "cudzoziemcy", a nie Prusacy.

Chętnych do osiedlenia "cudzoziemców" było siedmiu i dlatego właściciel, za specjalnym zezwoleniem króla, obsadził pozostałe puste domy mieszkańcami Zawady. Podobne były dzieje drugiej kolonii - Jeziorowca, urzędowo zwanej wtedy Lassoki (1777) i dlatego inwestycję zakończono na wybudowaniu 6 pojedynczych domów, mimo że planowano jeszcze utworzenie następnych osad.

Szkołę w Zazdrości wybudowano w 1970 r.

Zazdrość należała niegdyś do parafii Woszczyce, a w wiosce istniała jedynie kaplica. Parafia Miłosierdzia Bożego została erygowana w 2001 roku.

Zgoń

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1374 roku. Prawdopodobnie powstał w XIII-XIV wieku.

Wieś należała bezpośrednio do panów pszczyńskich.

W 1837 r. na żądanie chłopów zgońskich, książę z Pszczyny wybudował w wiosce szkołę z mieszkaniem dla nauczyciela. W 1862 r. postawiono na tym samym miejscu szkołę murowaną, piętrową krytą gontami.

Parafia p.w. św. Antoniego z Padwy została erygowana w 1957 roku, z kościołem powstałym w 1937 roku.

Źródła:

„Dzieje Orzesza” pod redakcją Roberta Ratajczaka, Orzesze 2002,

„Katalog obiektów zabytkowych na terenie gminy Orzesze”, ABAKUS Pracownia Projektowo – Urbanistyczno – Konserwatorska, Chorzów 2002

„Wytyczne Konserwatorskie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Orzesze”, Pracownia Projektowa POZYTYW, Katowice 1999

Strona internetowa www.orzesze.pl

UWARUNKOWANIA – PROBLEMATYKA: **DOMINANTY, AKCENTY, OSIE WIDOKOWE
CHARAKTERYSTYCZNE W KRAJOBRAZIE MIASTA**

Dominanty:

- kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca w Orzeszu,
- kościół parafialny p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Orzeszu,
- kościół parafialny p.w. Św. Ducha w Orzeszu,
- wieża wodna w Orzeszu,
- kościół parafialny p.w. św. Maksymiliana Kolbego w Gardawicach,
- kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela w Jaśkowicach,
- kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła w Woszczycach,
- dzwonnica kościoła parafialnego p.w. Męczeństwa św. Jana Chrzciciela w Zawiści,
- kościół parafialny p.w. Miłosierdzia Bożego w Zazdrości,
- kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego w Zawadzie,
- kościół parafialny p.w. św. Antoniego z Padwy w Zgoniu.

Akcenty:

Liczne krzyże, kapliczki, posiadające przeważnie wartość zabytkową.

Oś widokowa:

wzdłuż ulicy Rynek na wieżę kościoła p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Orzeszu.

ZAŁĄCZNIKI TEKSTOWE I TABELARYCZNE NR UT/24

UWARUNKOWANIA – PROBLEMATYKA: OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTEKÓW

Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomości:

I.p.	adres	obiekt	numer rejestru zabytków	data wpisu do rejestru
RA1	Orzesze ul. Wawrzyńca 15a	kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca, z XVI wieku, gotycko renesansowy, murowany, z kamienia łamanego i cegły, otynkowany /granice ochrony obejmują całość obiektu w ramach ogrodzenia i wyposażenie wnętrza/	A 673/66	28 maj 1966 r.
RA2	Orzesze Gardawice ul. Katowicka 33	zespół dworski – parkowy w północno-zachodniej części miejscowości, który tworzą: - dwór wybudowany najprawdopodobniej w 1866 roku przez ówczesnego właściciela Gardawic Ludwika Adlera w stylu historyzmu z elementami neobaroku, - pozostałości parku w swobodnym układzie krajobrazowym, zlokalizowane na południe i wschód od budynku; przy południowej elewacji resztki owalnego podjazdu, /granice ochrony obejmują działkę 206/29/	A 1651/97	17 listopada 1997 r.
RA3	Orzesze Woszczyce ul. Jana Długosza	zespół zabudowy kościoła parafialnego p.w. św. Piotra i Pawła: - budynek kościoła wybudowany w latach 1878 – 1880 w stylu historyzmu z elementami neoromańskimi i neogotyckimi według projektu królewskiego budowniczego Moebiusa, - plebania wybudowana w 1812 roku bez wyraźnych cech stylowych, - kaplica p.w. św. Jana Nepomucena wzniesiona prawdopodobnie w XIX wieku, bez wyraźnych cech stylowych, - rzeźba Immaculata z lewej strony głównego wejścia do kościoła, powstała w IV ćwierci XIX wieku lub na początku XX wieku w stylistyce akademickiego realizmu, - rzeźba Święty Józef z prawej strony głównego wejścia do kościoła, powstała w IV ćwierci XIX wieku lub na początku XX wieku w stylistyce akademickiego realizmu, - mурowane obrzeże otaczające poszczególne budynki, - najbliższe otoczenie wymienionych budynków wraz z drzewostanem, /wpis do rejestru obejmuje budynek kościoła oraz jego najbliższe otoczenie w ramach mурowanego ogrodzenia/	A 219/07	30 października 2007 r.
RA4	Orzesze Woszczyce ul. Jana Długosza 1	pałacyk z XIX wieku, o cechach neobarokowych, murowany, parterowy z mansardą /granice ochrony obejmują całość obiektu/	A 729/66	15 czerwca 1966 r.
RA5	Orzesze Zawieść ul. Mikołowska 208	pałac z parkiem, z XVIII wieku, barokowy, gruntownie przebudowany w XIX wieku, murowany, otynkowany, piętrowy, na planie prostokąta /granice ochrony obejmują całość obiektu wraz z parkiem w ramach ogrodzenia/	A 726/66	15 czerwca 1966 r.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków ruchomych

l.p.	adres	obiekt	numer rejestru zabytków	data wpisu do rejestru
RB1	Orzesze ul. Wawrzyńca 15a	krzyż przydrożny na zboczu wzgórza kościelnego, wykonany w kamieniu, w tradycji rokoka, zapewne z około połowy XIX wieku, na wysokim czworobocznym cokole	B 463/73	5 listopada 1997 r.
RB2	Orzesze Gardawice (dawna ul. Mikołowska) ul. Katowicka obok nr 38	krzyż przydrożny z 1880 roku, kamienny, na czworobocznym cokole, fundacja Jakuba Spendla i Gminy	B 412/73	16 lipca 1973 r.
RB3	Orzesze Gardawice (dawna ul. Mikołowska) ul. Katowicka 78	krzyż przydrożny z 1875 roku	B 413/73	16 lipca 1973 r.
RB4	Orzesze Gardawice (dawna ul. Powstańców) ul. Damrota	krzyż przydrożny z 1875 roku, o cechach baroku, kamienny na wysokim czworobocznym cokole	B 414/73	16 lipca 1973 r.
RB5	Orzesze Gardawice ul. Katowicka / Centralna	figura Świętego Jana Nepomucena, zapewne z początku XIX wieku, barokowo – ludowa, drewniana, polichromowana	B 416/73	16 lipca 1973 r.
RB6	Orzesze Woszczyce ul. Jana Długosza	krzyż przydrożny przed wejściem do kościoła parafialnego p.w. św. Piotra i Pawła, z około połowy XIX wieku, kamienny, na wysokim czworobocznym cokole	B 421/73	16 lipca 1973 r.
RB7	Orzesze Woszczyce (dawna ul. Orzeska) ul. Długosza	krzyż przydrożny z 1885 roku, kamienny, na wysokim czworobocznym cokole	B 417/73	16 lipca 1973 r.
RB8	Orzesze Woszczyce ul. Żorska 23	krzyż przydrożny z 1885 roku, ludowy, fundacja Franciszki Matuszczyk, kamienny, na wysokim cokole	B 418/73	16 lipca 1973 r.
RB9	Orzesze Woszczyce ul. Suszecka	krzyż przydrożny, z 1865 roku, kamienny, na wysokim cokole	B 419/73	16 lipca 1973 r.
RB10	Orzesze Zawieść ul. Mikołowska 208	wystrój architektoniczny – rzeźbiarski elewacji pałacu – balustrady i obramienia okien wykonane w kamieniu, barokowe z XVIII wieku	B 464/73	5 listopada 1973 r.

Źródła: Materiały Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Katowicach

ZAŁĄCZNIKI TEKSTOWE I TABELARYCZNE NR UT/25

UWARUNKOWANIA – PROBLEMATYKA: OBIEKTY WSKAZANE DO OCHRONY ZAPISAMI PLANÓW

I. Obiekty zabytkowe i tradycyjne wskazane do objęcia ochroną zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1. Obiekty kubaturowe i małej architektury:

1) Gardawice

l.p.	typ obiektu	adres	czas powstania	stan zachowania	wartość zabytkowa	wartość architektoniczno - przestrzenna
2.	krzyż	Damrota 2	1900	dobry	wysoka	wysoka
3.	krzyż	Dojazdowa 39 / Centralna	1888	dobry	średnia	średnia
5.	krzyż	Katowicka 18	1875	dobry	średnia	średnia
6.	kaplica	Katowicka 32 / Zbożowa	1980-1990 (rekonstrukcja pierwotnej z 1890 r)	dobry	średnia	średnia
7.	krzyż	Katowicka 46	1902	bardzo dobry	wysoka	wysoka
8.	budynek mieszkalno - handlowy	Katowicka 70	1920-1930	dobry	brak	brak
10.	budynek mieszkalny	Katowicka 94	1920-1930	średni	niewielka	niewielka
11.	krzyż	Łąkowa 10 / Mleczna	1880	dobry	wysoka	wysoka
13.	szkoła	Uczniowska 2 / Katowicka	1937	dobry	średnia	średnia

2) Jaśkowice

l.p.	typ obiektu	adres	czas powstania	stan zachowania	wartość zabytkowa	wartość architektoniczno - przestrzenna
1.	krzyż	Armii Ludowej 31	1862	dobry	średnia	średnia
2.	zespół dworca kolejowego – budynek mieszkalny	Rajcy 1	1880 - 1890	średni	niewielka	średnia
3.	zespół dworca kolejowego – budynek dworca	Rajcy 3	1880 - 1890	średni	średnia	średnia
4.	zespół dworca kolejowego – budynek mieszkalny	Rajcy 5	1880 - 1890	średni	niewielka	średnia
5.	szkoła	Stuska 10	1936	dobry	średnia	średnia
6.	krzyż	Stuska 10 / 11	1907	dobry	wysoka	wysoka
7.	budynek mieszkalny	Wolności 5	1890 - 1900	średni	niewielka	średnia
8.	kościół parafialny p.w. św.	Wolności 20	1934 - 1936	dobry	wysoka	wysoka

	Jana Chrzyciela					
9.	pomnik – mogiła ofiar 1939r	Las Pasterniak (ul. Powstańców)	po 1945	dobry	brak	brak

3) Królówka

l.p.	typ obiektu	adres	czas powstania	stan zachowania	wartość zabytkowa	wartość architektoniczno - przestrzenna
1.	krzyż	Pisarka, przy 30-35	1868	dobry	średnia	średnia
2.	budynek mieszkalny	Pisarka 44	1890-1910	średni	niewielka	niewielka
3.	krzyż	Pisarka 44	1911	dobry	wysoka	wysoka
4.	kaplica Matki Boskiej Dobrej Nadziei	Pisarka 48	1913	dobry	średnia	średnia
5.	dom	Pisarka 74	1920-1930	średni	brak	brak
6.	kolumna św. Jana Nepomucena	Pisarka 81	1872	dobry	średnia	średnia
7.	kaplica św. Anny	Pisarka 134	1890	dobry	średnia	średnia
8.	krzyż	przedłużenie Norwida	1990 - 2000	średni	brak	brak

4) Mościska

l.p.	typ obiektu	adres	czas powstania	stan zachowania	wartość zabytkowa	wartość architektoniczno - przestrzenna
1.	kolumna Najświętszej Marii Panny	Bolesława Chrobrego	około 1920	dobry	średnia	średnia
2.	krzyż	Majakowskiego 21	pierwotny 1886, obecny 1980-1990	dobry	brak	brak
3.	kaplica św. Urbana	Modrzewiowa / Chrobrego	1805	dobry	niewielka	niewielka
4.	krzyż	Modrzewiowa 20	1939	dobry	średnia	średnia

5) Orzesze

l.p.	typ obiektu	adres	czas powstania	stan zachowania	wartość zabytkowa	wartość architektoniczno - przestrzenna
1.	budynek mieszkalny	Bukowina 3	1890 - 1910	dobry	niewielka	niewielka
2.	budynek mieszkalny	Bukowina 4	1920 – 1930	średni	brak	brak
3.	wieża ciśnień – zespół dworca kolejowego	Dworcowa 33	1900 – 1910	dobry	średnia	średnia
4.	budynek magazynu	Dworcowa / Gliwicka	1880 - 1900	średni	niewielka	niewielka
5.	budynek mieszkalny	Gliwicka 14	1890 - 1910	dobry	niewielka	niewielka
6.	budynek mieszkalny	Gliwicka 16	1890 - 1910	dobry	niewielka	niewielka

7.	budynek mieszkalny	Gliwicka 17	1890 - 1910	dobry	niewielka	niewielka
8.	krzyż	Gliwicka 19	1890 - 1910	zły	średnia	średnia
9.	szpital – budynek administracyjny	Gliwicka 20	1910 - 1920	dobry	średnia	średnia
10.	szpital – budynek główny	Gliwicka 22	1880 - 1890	dobry	średnia	średnia
11.	szpital – budynek gospodarczy	Gliwicka	1910 - 1920	dobry	niewielka	niewielka
12.	szpital – kaplica	Gliwicka	1910 - 1920	dobry	średnia	średnia
13.	budynek mieszkalny - willa	Gliwicka 39	1920 - 1930	dobry	średnia	średnia
14.	budynek mieszkalny - willa	Gliwicka 40	1920 - 1930	dobry	średnia	średnia
15.	budynek mieszkalny	Gliwicka 40	1890 - 1910	średni	niewielka	niewielka
16.	budynek mieszkalny	Jaśkowska 3	1890 - 1910	dobry	wysoka	wysoka
17.	budynek mieszkalny	Jaśkowska 17 - 19	1890 - 1910	dobry	brak	brak
18.	kościół ewangelicko - augsburski	Powstańców 6	1913	dobry	wysoka	wysoka
19.	krzyż	Powstańców (cmentarz przy kościele)	1949	dobry	brak	brak
20.	budynek mieszkalno – handlowo - usługowy	Rybnicka 7	1920 - 1930	średni	brak	brak
21.	budynek mieszkalny	Rybnicka 13	1890 - 1910	średni	niewielka	niewielka
22.	dworzec PKP	Rybnicka 15	1920 - 1930	średni	średnia	średnia
23.	budynek mieszkalno – handlowy	Rybnicka 18	1890 - 1910	dobry	niewielka	niewielka
24.	krzyż	Rybnicka 23	1884	dobry	wysoka	wysoka
25.	budynek mieszkalno - handlowy	Rynek 13 – 15 / św. Wawrzyńca	1928	średni	niewielka	niewielka
26.	kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP	św. Wawrzyńca	1926	dobry	wysoka	wysoka
27.	probostwo	św. Wawrzyńca 2	1910 - 1920	dobry	wysoka	wysoka
28.	stodoła	św. Wawrzyńca 2	1910 - 1920	dobry	brak	brak
29.	Urząd Miejski	św. Wawrzyńca 21	1920 - 1930	dobry	średnia	średnia
31.	pomnik	św. Wawrzyńca (cmentarz przy kościele)	1950 - 1960	dobry	brak	brak
33.	budynek mieszkalny	św. Wawrzyńca 77	1920 - 1930	średni	brak	brak
34.	dom dziecka	św. Wawrzyńca 87	1900 - 1910	dobry	średnia	średnia
35.	krzyż	św. Wawrzyńca 87	1880 - 1890	dobry	wysoka	wysoka

36.	budynek mieszkalny	Wiosny Ludów 3	1900 - 1910	średni	brak	brak
37.	dom kultury	Rynek 1	1890 – 1910, przebudowany i rozbudowany	dobry	brak	brak

6) Woszczyce

l.p.	typ obiektu	adres	czas powstania	stan zachowania	wartość zabytkowa	wartość architektoniczno - przestrzenna
1.	krzyż	Długosza 36-38 / Asnyka 3	1868	średni	średnia	średnia
2.	budynek mieszkalny	Długosza 39	1890 - 1910	średni	niewielka	niewielka
3.	budynek mieszkalno - handlowy	Długosza 41	1890 - 1910	średni	brak	brak
4.	budynek mieszkalny	Długosza 42	1890 - 1910	średni	niewielka	niewielka
5.	budynek mieszkalny	Długosza 49	1890 - 1910	średni	niewielka	niewielka
13.	krzyż cmentarny	Długosza 51	1890 - 1910	dobry	wysoka	wysoka
14.	dom	Długosza 55	1880 - 1900	zły	brak	brak
15.	budynek mieszkalny	Długosza 58	1890 - 1910	średni	niewielka	niewielka
16.	krzyż	Długosza 63	1876	średni	średnia	średnia
17.	szkoła	Norwida 2	1939	dobry	średnia	średnia
18.	zespół leśniczówki	Nowy Dwór	1890 – 1910, wielokrotnie przebudowywany	średni	niewielka	niewielka
20.	dom	Piastowska 1 / Długosza	1890 - 1910	średni	niewielka	niewielka
21.	krzyż	Piastowska 2	1892	średni	średnia	średnia
22.	kapliczka słupowa	Piastowska 7	1890	średni	niewielka	niewielka
23.	krzyż	Piastowska 29	1903	średni	wysoka	wysoka

7) Zawada

l.p.	typ obiektu	adres	czas powstania	stan zachowania	wartość zabytkowa	wartość architektoniczno - przestrzenna
1.	krzyż	Rybnicka / Graniczna	1934, odnowiony 1989	dobry	niewielka	niewielka
2.	budynek mieszkalny	Szkolna 42	1920 - 1930	średni	brak	brak
3.	szkoła	Szkolna 44	1920 - 1930	dobry	niewielka	średnia
4.	krzyż	Szkolna 44	1904	dobry	niewielka	niewielka
5.	krzyż	Wyzwolenia 25 / Kawika	1907	dobry	średnia	średnia

8) Zawiść

l.p.	typ obiektu	adres	czas powstania	stan zachowania	wartość zabytkowa	wartość architektoniczno - przestrzenna
1.	krzyż	Łąkowa	1897	dobry	wysoka	wysoka
2.	krzyż	Mikołowska	1864	dobry	średnia	średnia
3.	budynek mieszkalno - handlowy	Mikołowska 176	1890-1910	średni	niewielka	niewielka
5.	oficyna mieszkalna	Mikołowska	XIX / XX wiek	dobry	wysoka	wysoka

6.	budynek gospodarczy	Mikołowska	XIX / XX wiek	zły	średnia	średnia
7.	budynek gospodarczy	Mikołowska	XIX / XX wiek	dobry	wysoka	wysoka
8.	krzyż	Reja / Pszczyńska	1900	dobry	wysoka	wysoka
9.	kapliczka słupowa	Mikołowska 216a	XVIII wiek	średni	wysoka	wysoka
10.	pomnik – mogiła ofiar 1939r	Mikołowska	po 1945	dobry	brak	brak

9) Zazdrość

l.p.	typ obiektu	adres	czas powstania	stan zachowania	wartość zabytkowa	wartość architektoniczno - przestrzenna
1.	krzyż	Żorska 98	1897	dobry	wysoka	wysoka
2.	budynek klubu	Żorska 101	1910 - 1920	dobry	niewielka	niewielka
3.	budynek mieszkalny	Żorska 113	1900 - 1920	średni	niewielka	niewielka
4.	kolumna Świętej Trójcy	Żorska 121a	1920	średni	wysoka	wysoka
5.	budynek mieszkalny	Żorska 123	1900 - 1910	średni	wysoka	wysoka
6.	kaplica	Żorska 144	1933	dobry	niewielka	niewielka
7.	budynek mieszkalny	Żorska 152	1920 - 1930	dobry	średnia	średnia
8.	budynek mieszkalno - usługowy	Żorska 161	1890 - 1910	dobry	niewielka	niewielka
9.	krzyż	Żorska 162 / Przyjaźni	1883	dobry	średnia	średnia

10) Zgón

l.p.	typ obiektu	adres	czas powstania	stan zachowania	wartość zabytkowa	wartość architektoniczno - przestrzenna
1.	dom	Akacyjowa 25	1920-1930	dobry	brak	brak
2.	krzyż	Akacyjowa 29	1859	dobry	średnia	średnia
3.	krzyż	Akacyjowa 52	1840-49	dobry	średnia	średnia
4.	krzyż	Akacyjowa / Świerkowa	1900	dobry	niewielka	niewielka
5.	kaplica	Akacyjowa 113	1934	średni	niewielka	niewielka
6.	kapliczka słupowa	Gostyńska 66	1990 - 2000	dobry	brak	brak
7.	kapliczka słupowa	Gostyńska	1990 - 2000	dobry	brak	brak
8.	kapliczka słupowa	Gostyńska 74	1898	średni	niewielka	niewielka
9.	krzyż	Gostyńska 135	1898	dobry	wysoka	wysoka
10.	krzyż	Grunwaldzka	1882	dobry	niewielka	niewielka
11.	krzyż	Grunwaldzka	1889	dobry	średnia	średnia
12.	budynek mieszkalno - gospodarczy	Klubowa 4	1880-1900	dobry	niewielka	niewielka
13.	kolumna Trójcy Świętej	Klubowa	1912	dobry	wysoka	wysoka
14.	budynek mieszkalny	Klubowa 30	1890-1910	dobry	niewielka	niewielka
15.	dom	Klubowa 34	1890-1910	zły	niewielka	niewielka

16.	kościół parafialny	Kobierska 6	1937	dobry	średnia	średnia
17.	kapliczka skrzynkowa	Kobiórska / Sadowa	1990 - 2000	dobry	niewielka	niewielka
18.	krzyż	Sadowa	1867	zły	wysoka	wysoka

2. Założenia zieleni:

- 1) Gardawice – park przydworski z XIX wieku,
- 2) Jaśkowice – cmentarz rzymskokatolicki z lat 30-tych XX wieku,
- 3) Orzesze:
 - cmentarz ewangelicko – augsburski założony w 1913 roku,
 - cmentarz otaczający kościół św. Wawrzyńca – założony w 1906 roku,
- 4) Woszczyce - park przydworski z lat 40-tych XIX wieku,
- 5) Zawieść – założenie parkowo – krajobrazowe z XIX wieku,

Źródła:

Katalog obiektów zabytkowych i kulturowych mna terenie gminy Orzesze, Pracownia Projektowo – Urbanistyczno – Konserwatorska ABAKUS, Chorzów 2002

ZAŁĄCZNIKI TEKSTOWE I TABELARYCZNE NR UT/26

UWARUNKOWANIA – PROBLEMATYKA: STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

numer obszaru	numer stan. w miejscowości	numer stan. w obszarze	rodzaj badań	funkcja obiektu	kultura	bliższa chronologia	materiał masowy	znaleziska wyodrębnione	powierzchnia	ocena wartości poznawczej
100-45	1	6	T, P	śląd osadn.	późne średn.	XIV-XV w.	1 fragm. ceram.	-	<1 ar	mała
101-45	2	4	T, P	śląd osadnictwa	-	późne średniowiecze	1 fragm. brzuśca	-	<1 ar	mała
				śląd osadnictwa	-	nowożytność	1 fragm. brzuśca			
101-45	3	5	T, P	osada	-	późne średniowiecze	1 fragm. ucha, 4 fragm. brzegów, 2 fragm. den, 30 fragm. brzuśców	-	-0,5 ha	średnia
101-45	4	6	T, P	folwark	-	późne średniowiecze	1 fragm. ucha, 5 fragm. brzuśców	-	-0,5 ha	duża
101-45	5	7	T, P	śląd osadnictwa	-	późne średniowiecze	1 fragm. ucha, 3 fragm. brzuśców	-	-0,1 ha	średnia
101-45	6	8	A, Z	gródek	-	nieokreślona	-	-	-	-
101-45	7	9	A, L, Z	drewniana łódź	-	średniowiecze?	-	-	-	-
102-45	8	1	T, P	śląd osadnictwa	-	późna średniowiecze	2 fragm. ceramiki	-	-1 ar	-
				śląd osadnictwa		czasy nowożytne	2 fragm. ceramiki			
102-45	9	2	T, P	śląd osadnictwa	-	późna średniowiecze	2 fragm. ceramiki	-	-1 ar	-
				śląd osadnictwa		czasy nowożytne	2 fragm. ceramiki			
102-45	10	3	T, P	śląd osadnictwa	-	późne średniowiecze	6 fragm. ceramiki	-	-0,5 ha	-
				osada		czasy nowożytne	13 fragm. ceramiki			
102-45	11	4	T, P	śląd osadnictwa	-	późne średniowiecze	2 fragm. ceramiki	-	-1 ar	-
				śląd osadnictwa		czasy nowożytne	5 fragm. ceramiki			
102-45	12	5	T, P	śląd osadnictwa	-	czasy nowożytne	5 fragm. ceramiki	-	-1 ar	-
102-46	13	3	T, P	osada	polska	XVIII-XIX w.	fragm. ceramiki - 8 szt.	-	-0,5 ha	-
102-46	14	4	T, P	osada	polska	XVIII-XIX w.	fragm. ceramiki - 7 szt.	-	-0,5 ha	-
102-46	15	5	T, P	osada	polska	XVIII-XIX w.	fragm. ceramiki - 4 szt.	-	-0,5 ha	-

Źródło: karty ewidencji stanowisk archeologicznych, dokumentacja udostępniona przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach.

Wartości niematerialne**Tradycja hutnictwa szkła.**

Historia hutnictwa szkła rozpoczyna się w Orzeszu w 1719 roku powstaniem nad Bierawką pierwszej huty. Kolejne powstawały w Zawiści („Ernestyna” – 1733 rok), w Mościskach (połowa XVIII wieku, 1863), Gardawicach (1753) – były to małe zakłady, ich wyroby trafiały na rynek lokalny. Wraz z industrializacją Górnego Śląska traciły zdolność konkurencji. W 1870 roku przebudowano i dostosowano do produkcji szkła hutę żelaza „Maria” w Orzeszu. Huta ta istnieje do dzisiaj i produkuje szklane opakowania.

Nazwy

Gardawice – nazwa patronimiczna, prawdopodobnie określająca charakter właściciela (gardy – „hardy”),

Jaśkowice – nazwa odimienna – od imienia Jan (Jaśko),

Królowka – nazwa odimienna od nazwiska „Król” lub od nazwy traktu, którym Jan III Sobieski podążał pod Wiedeń,

Mościska – nazwa pochodząca od istniejącego tu niegdyś mostu,

Orzesze – nazwa pochodząca od charakterystycznej szaty roślinnej – orzecha,

Woszczyce – nazwa odimienna - od imienia Wojciech (Woszek),

Zawada – nazwa pochodząca od słowa zawada – przeszkoda, być może miejsce o charakterze obronnym,

Zawiść - nazwa pochodząca od słowa zawiść – miejsce godne pozazdrosczenia, np. dobrze usytuowane, o żyznej ziemi,

Zazdrość - nazwa pochodząca od słowa zazdrość – miejsce godne pozazdrosczenia, np. dobrze usytuowane, o żyznej ziemi,

Zgoń – nazwa pochodząca od charakterystycznej dla wsi gospodarki połowu ryb („zeganie razem”).

Źródła:

„Dzieje Orzesza” pod redakcją Roberta Ratajczaka, Orzesze 2002,

„Katalog obiektów zabytkowych na terenie gminy Orzesze”, ABAKUS Pracownia Projektowo – Urbanistyczno – Konserwatorska, Chorzów 2002

„Wytyczne Konserwatorskie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Orzesze”, Pracownia Projektowa POZYTYW, Katowice 1999

Strona internetowa www.orzesze.pl

A) INFORMACJE OGÓLNE**1. Zaludnienie**

Orzesze zamieszkuje obecnie ok. 19 tys. mieszkańców.

Tabela 1: Liczba ludności według płci w Orzeszu.

Wyszczególnienie	2001rok	2002rok	2003rok	2004rok	2005rok	2006rok	2007rok	2008rok
1. Liczba ludności ogółem	18 690	18 602	18 606	18 674	18 789	18 795	18 907	18 971
W tym:								
Kobiety	9 480	9 410	9 419	9 452	9 549	9 535	9 586	9 651
% udziału	50,7%	50,6%	50,6%	50,6%	50,8%	50,7%	50,7%	50,9%
Mężczyźni	9 210	9 192	9 187	9 222	9 240	9 260	9 321	9 320
% udziału	49,3%	49,4%	49,4%	49,4%	49,2%	49,3%	49,3%	49,1%
2. Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn	102,9	102,4	102,5	102,5	103,3	103,0	102,8	103,6

/ Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, 2009/

Tabela2: Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 r.

Ludność	Liczba
Ogółem	18 971
Kobiety	9 651
Mężczyźni	9 320

/ Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, 2009/

Z powyższego zestawienia tabelarycznego wynika, że w grudniu 2008 r. na 100 mężczyzn przypadła 103,6 kobiet.

Poniżej dla porównania podano jak kształtowała się liczba ludności w kilku latach minionego okresu:

Tabela nr3: Liczba ludności w okresie 2002-2008r.

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba ludności	18 602	18 606	18 674	18 789	18 795	18 907	18 971

/ Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, 2009/

WNIOSKI:

Jak widać z przedstawionych danych, w tym okresie liczba ludności miasta ulegała zmianom, systematycznie rosnąc od roku 2002.

Poniżej dla porównania podano liczbę ludności wg stałego zameldowania na stan 31.12.2006r w wybranych śląskich miastach

Tabela nr 4 : Liczba ludności w wybranych śląskich miastach /dane na 2008 r./

Miasto	Typ gminy	Liczba ludności wg stałego miejsca zameldowania
Będzin	gmina miejska	58 747
Bielsko-Biała	miasto na prawach powiatu	175 677
Bytom	miasto na prawach powiatu	183 829
Chorzów	miasto na prawach powiatu	113 314
Cieszyn	gmina miejska	35 308
Czechowice-Dziedzice	gmina miejsko-wiejska	43 617
Częstochowa	miasto na prawach powiatu	240 612
Dąbrowa Górnicza	miasto na prawach powiatu	128 315
Jastrzębie-Zdrój	miasto na prawach powiatu	94 554
Jaworzno	miasto na prawach powiatu	95 228
Katowice	miasto na prawach powiatu	309 621
Lubliniec	gmina miejska	23724
Mysłowice	miasto na prawach powiatu	74 998
Piekary Śląskie	miasto na prawach powiatu	58 832
Racibórz	gmina miejska	56 727
Ruda Śląska	miasto na prawach powiatu	143 930
Rybnik	miasto na prawach powiatu	141 177
Siemianowice Śląskie	miasto na prawach powiatu	71 118
Sosnowiec	miasto na prawach powiatu	221 259
Orzesze	gmina miejska	18 971
Zabrze	miasto na prawach powiatu	188 401
Zawiercie	gmina miejska	52 295
Żory	miasto na prawach powiatu	62 964
Żywiec	gmina miejska	32 132

/źródło: Bank Danych Regionalnych GUS 2009/

1. Prognoza demograficzna

Analizę zmian liczby ludności Orzesza przeprowadzono dla okresu od 1995 do 2015 roku. Liczba mieszkańców stale wzrastała do roku 2001, kiedy to Orzesze zamieszkiwało 18 667 osób. Liczba ta w porównaniu z rokiem 1995 wzrosła o 1,9%. W 2002 roku liczba mieszkańców nieznacznie zmalała a następnie znowu gwałtownie wzrosła w roku 2007 wyniosła **18 909**. Średnia gęstość zaludnienia Miasta Orzesze w 2007 roku kształtuje się na poziomie ok. **266** osób na 1 km. Wg GUS w czasookresie do 2015r. dla województwa śląskiego prognozuje się spadek liczby ludności o ok. 2,27% w stosunku do roku 2007r. Pomimo spadkowych prognoz GUS, od kilku lat liczba ludności w Orzeszu rośnie. Przyjmując ten wzrostowy trend, oszacowano wariant wzrostu liczby ludności – wariant bardziej „bezpieczny”.

Tabela 5: Prognoza demograficzna na lata 2010-2030r.

Miasta na prawach powiatu:	WYSZCZEGÓLNIENIE w tys.				
	2010	2015	2020	2025	2030
Gliwice	192,8	184,0	173,7	162,0	149,6
Rybnik	138,8	134,9	129,6	122,9	115,0
Zory	61,5	59,8	57,6	54,6	51,1
Powiat mikołowski	92,1	91,3	91,4	90,8	89,6
Podregion centralny śląski	1 785,6	1 705,3	1 610,4	1 503,1	1 387,7
Woj. Śląskie	4 574,2	4 452,4	4 312,7	4 145,6	3 952,4

/ Źródło: Rocznik Statystyczny GUS, 2007/

Lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ludność ogółem	18319	18441	18481	18576	18646	18656	18667	18610	18628	18655

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
18743	18790	18909	18920	18900	18870	18900	18950	19000	19050	18980

/ Źródło: Plan gospodarki odpadami , 2008/

WNIOSKI:

Opracowana przez GUS prognoza demograficzna wskazuje na ciągły spadek liczby mieszkańców całego Województwa Śląskiego. W mieście Orzesze przewiduje się wzrost liczby ludności do 2020 roku, a następnie spadek.

Prognoza GUS zakłada spadek liczby ludności o 2 700 tj. ok. 2,9 % w perspektywie roku 2030.

2. Struktura ludności

Tabela 6: Liczba urodzeń według płci w Orzeszu

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008
	Liczba urodzeń	Liczba urodzeń	Liczba urodzeń	Liczba urodzeń
Orzesze urodzenia -Razem	171	160	194	216
Dziewczynki	93	67	80	110
Chłopcy	78	93	114	106
Województwo śląskie urodzenia -Razem	40 763	42 458	43 858	46 994
Dziewczynki	19 812	20 654	21 268	23 004
Chłopcy	20 951	21 804	22 590	23 990

/ Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, 2009/

Tabela7: Wybrane wskaźniki demograficzne w Orzeszu

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008
Orzesze związki małżeńskie	90	119	125	125
Orzesze rozwody				
Orzesze zgony -Razem	166	186	182	198
kobiety	70	89	88	96
mężczyźni	96	97	94	102
Województwo śląskie związki małżeńskie	25 411	27 847	30 022	31 109
Województwo śląskie rozwody	9 168	10 718	-	-
Województwo śląskie zgony -Razem	46 315	46 336	47 736	48 016
kobiety	21 744	21 528	22 264	22 505
mężczyźni	24 571	24 808	25 472	25 511

/ Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, 2009/

Tabela 8: Ludność wg płci i wieku w 2006r.

	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Wyszczególnienie	liczba	% ogółu
Ogółem	18 971	9 320	9 651	Ogółem	18 971	100%

0-4	985	497	488	Przedszkolny	985	5%
5-9	920	484	436	Szkolno-licealny	3 421	18%
10-14	1 146	589	557			
15-19	1 355	718	637			
20-24	1 569	791	770	Produkcyjny	11 980	63%
25-29	1 485	735	750			
30-34	1 402	727	675			
35-39	1 318	646	672			
40-44	1 359	708	651			
45-49	1 394	692	702			
50-54	1 432	739	693			
55-59	1 259	609	642			
60-64	762	371	391			
65-69	892	358	514	poprodukcyjny	2 621	14%
70 i więcej	1 729	656	1 073			

/ Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, 2009/

Udział ludności w wieku nieprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym 34/100

WNIOSKI:

Struktura ludności wskazuje na tendencje starzenia się społeczeństwa, brak impulsu rozwojowego prowadzi do sytuacji w której w perspektywie 15 lat roku liczba osób w wieku produkcyjnym spadnie o ok. 30% natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie nawet o ok. 40%. Zauważalna tendencja spadku liczby dzieci w wieku od 0-12 będzie tę sytuację w dalszych latach pogłębiać. Zmianę tendencji ruchu naturalnego winny przynieść działania prodemograficzne.

3. Migracja ludności oraz ruch naturalny

Tabela 9: Migracje na podstawie danych meldunkowych w 2008r.

		zameldowania	wymeldowania	saldo migracji
w ruchu wewnętrznym	ogółem	229	159	70
	mężczyźni	97	66	31
	kobiety	132	93	39
zagranica	ogółem	6	29	-23
	mężczyźni	4	21	-17
	kobiety	2	8	-6

/ Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, 2009/

Tabela 10: Ruch naturalny ludności w 2008 r.

Ludność	Małżeństwa	Rozwody	Urodzenia żywe	Zgony ogółem	Przyrost naturalny	Ogólne saldo migracji	Przyrost roczny	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
ogółem								
Województwo Śląskie								
4 647 503	31 109	9 711	46 994	48 016	-1 022	-7157	-8179	6,8
Podregion Tyski								
384 250	2 824	727	4 382	3 449	1 133	-423	710	7,5
Orzesze								
18 900	125	-	216	198	18	47	65	4,6

/ Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, 2009/

WNIOSKI:

Utrzymujące się dodatnie saldo migracji powoduje wzmocnienie tendencji wzrostu liczby ludności. Saldo migracji za granicę jest ujemne, co może być przejściowe, związane z emigracją zarobkową, natomiast saldo migracji w ruchu wewnętrznym jest dodatnie. Ogólne saldo migracji jest dodatnie.

Wskaźniki ruchu naturalnego ludności mają wartości dodatnie i są wyższe od wskaźnika wojewódzkiego, co wskazuje na korzystną sytuację demograficzną Orzesza.

B) UWARUNKOWANIA

Analiza podstawowych danych charakteryzujących ruch demograficzny w Orzeszu, wskazuje na tendencję spadkową oraz na starzenie się społeczności miasta. Zakładając, utrzymanie liczby ludności na obecnym poziomie w okresie najbliższych 15 lat zmianie ulegnie struktura wiekowa oraz struktura produkcyjna, co jednocześnie przełoży się na zmianę świadczonych usług publicznych, zmniejszenia zapotrzebowania na media, będzie miało wpływ na układ komunikacyjny.

Próby zmiany tej tendencji winny nastąpić w okresie najbliższych 5 lat. Najistotniejszym z punktu widzenia polityki demograficznej jest stworzenie optymalnych warunków życia dla różnych grup wiekowych, tworząc nowe miejsca zamieszkiwania, kształcenia się, nauki, pracy, odpoczynku.

Brak działań w tym zakresie doprowadzi do przyspieszenia niekorzystnych z punktu widzenia polityki demograficznej tendencji w mieście.

A) UWARUNKOWANIA**UWAGI OGÓLNE**

1. Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Nie ujęto pracujących w jednostkach budżetowych resortów spraw wewnętrznych i obrony narodowej oraz duchowieństwa wszystkich wyznań, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego,
- 2) pracodawców pracujących na własny rachunek:
 - a) właściciele i współwłaściciele (łącznie z bezpłatnie pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - b) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody,
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą,
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów),
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych, innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną i spółdzielni kółek rolniczych).

2. Do osób wykonujących pracę nakładczą zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonywanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej wykonanie pracy poza jej terenem.

3. Do agentów zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną, umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie. Do agentów nie zalicza się osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zarejestrowanych w systemie REGON, z którymi przedsiębiorstwo zawiera umowę na wykonanie określonych usług.

4. Dane o pracujących prezentuje się:

- 1) w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), opracowanej na podstawie wydawnictwa Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich EUROSTAT - „Nomenclature des Activités de Communauté Européenne - NACE rev. 1.1”, wprowadzonej 1 maja 2004 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz. U. Nr 33, poz. 289). Zakwalifikowania pracujących do poszczególnych sekcji dokonano - zaliczając odpowiednio poszczególne jednostki (przedsiębiorstwa) - na podstawie numerów identyfikacyjnych, nadanych w systemie REGON. W stosunku do obowiązującej PKD dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „Przemysł” sekcje: „Górnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe” oraz „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę”,

2) według sektorów własności:

- a) sektor publiczny - grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- b) sektor prywatny - grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego,

3) według rodzajów działalności:

- a) w usługach rynkowych dotyczą sekcji: „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego”, „Hotele i restauracje”, „Transport, gospodarka magazynowa i łączność”, „Pośrednictwo finansowe”, „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej”, „Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników”,
- b) w usługach nierynkowych - sekcji: „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne”, „Edukacja” oraz „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”.

5. Dane o liczbie pracujących prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i prowadzonego rodzaju działalności jednostki (przedsiębiorstwa).

6. Źródłem danych o pracujących jest roczne sprawozdanie statystyczne Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy w 2005 r. według stanu na dzień 31 XII, obejmujące: osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w których liczba pracujących wynosi powyżej 9 osób.

Tabela 1: Pracujący w głównym miejscu pracy.

J. m.		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Pracujący wg płci									
ogółem	osoba	2 612	2 328	2 206	2 188	2 013	2 078	2 197	2 150
mężczyźni	osoba	1 172	977	943	911	841	961	994	990
kobiety	osoba	1 440	1 351	1 263	1 277	1 172	1 117	1 203	1 160

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS 2009/

Tabela 2: Pracujący w gospodarce narodowej według sektorów własności, rodzajów działalności, w 2007 r.

Wyszczególnienie	Ogółem			Z liczby ogółem w tym			
	Razem	W tym kobiety	Mężczyźni	Rolnictwo	Przemysł i budownictwo	Usługi	
						Rynkowe	Nierynkowe
Orzesze	2 150	1 160	990	0	954	445	714
				0 %	45%	21%	34%

Źródło: GUS Katowice/

Tabela 3: Liczba zatrudnionych w latach 2004 - 2007 r.

	2004	2005	2006	2007
Ogółem	2 013	2 078	2 197	2 150
Mężczyźni	841	961	994	990
Kobiety	1 172	1 117	1 203	1 160

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS/

POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA REJESTROWEGO

Tabela 4: Bezrobocie w latach 2003 – 2008r.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ogółem	995	1021	901	912	661	361
Mężczyźni	431	429	359	361	219	123
Kobiety	564	592	542	551	442	238

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS 2009/

Tabela 5: Liczba bezrobotnych zarejestrowanych.

Bezrobotni zarejestrowani		Osoby niepełnosprawne		Osoby z prawem do zasiłku		Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy					
						Do 25 roku życia		Długotrwale bezrobotne		Powyżej 55 roku życia	
ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
31 grudnia 2006											
912	551	17	12	123	52	-	-	-	-	-	-
31 grudnia 2007											
661	442	18	9	69	40	149	95	-	-	67	26
31 grudnia 2008											
361	238	17	8	75	46	109	77	-	-	34	17
30 czerwca 2009											
466	256	20	11	130	61	-	-	-	-	-	-

/Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie /

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mikołowie na 31 grudnia 2008 roku wynosiła 361 i była o 300 osób mniejsza niż w październiku 2007 roku.

Tabela6: Stopa bezrobocia w latach 2003 – 2009r.

POLSKA	WOJEWÓDZTWO	POWIAT MIKOŁOWSKI
31 grudnia 2004		
19,0%	16,9%	14,4%
31 grudnia 2005		
17,6%	15,4%	13,0%
31 grudnia 2006		
14,9 %	12,8 %	12,9 %
30 października 2007		
11,2 %	9,3 %	9,5 %
31 października 2008		
9,1 %	6,7 %	5,1 %
31 maja 2009		
10,8%	8,4%	5,7%

/Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie/

Stopa procentowa bezrobocia według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie na 30 października 2008 roku wynosiła 5,1 % i była o 4,4 % mniejsza niż 30 października 2007.

1. UWAGI OGÓLNE

Zasoby mieszkaniowe

Pod pojęciem zasobów mieszkaniowych rozumiemy ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych.

Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

Mieszkanie

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Przez pomieszczenia pomocnicze należy rozumieć: przedpokój, hol, łazienkę, ustęp, garderobę, spiżarnię, schowek i inne pomieszczenia znajdujące się w obrębie mieszkania, służące mieszkalnym i gospodarczym potrzebom mieszkańców.

Mieszkania niezamieszkałe

Za mieszkanie niezamieszkałe uznaje się takie, w którym nie zamieszkuje na stałe ani nie przebywa czasowo żadna osoba. Mieszkania te niezamieszkałe są z różnych przyczyn i dlatego sklasyfikowano je jako:

- przeznaczone do stałego zamieszkania, tzn. mieszkania:
 - przeznaczone na sprzedaż bądź na wynajem, stanowiące lokale funkcyjne, niezamieszkałe z powodu postępowania sądowego, z powodu załatwiania formalności administracyjno-prawnych, a także stanowiące rezerwę mieszkaniową gmin,
 - nowe, jeszcze nie zasiedlone, znajdujące się w budynkach nowozbudowanych i rozbudowanych,
 - będące w remoncie lub oczekujące na remont,
 - wynajęte placówkom dyplomatycznym innych państw;
- drugie mieszkania, które wykorzystywane są przez swoich właścicieli (lokatorów) do czasowego lub sezonowego przebywania;
- wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej (jedynie te, które nie zostały na trwałe przystosowane do takiej działalności).

Rodzaj podmiotu będącego właścicielem mieszkania

Mieszkania sklasyfikowano według następujących form własności:

- komunalne – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury,
- spółdzielni mieszkaniowych – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu),
- Skarbu Państwa – mieszkania pozostające w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych (dawniej Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa), Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, w zarządzie jednostek podległych ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości, w zarządzie organów władzy państwowej, administracji państwowej, kontroli państwowej itp.,
- zakładów pracy – sektora publicznego i prywatnego,
- towarzystw budownictwa społecznego (TBS),
- wspólnot mieszkaniowych – pojęcie to odnosi się do budynku (lub kilku budynków) wielomieszkaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnione własności osób fizycznych, potwierdzone wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych),
- innych podmiotów – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż (ale jeszcze nie sprzedane osobom fizycznym) lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność stowarzyszeń, fundacji, partii politycznych, związków zawodowych, samorządów zawodowych i gospodarczych itp.

Izba

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami sięgającymi od podłogi do sufitu, z bezpośrednim oświetleniem dziennym i o powierzchni nie mniejszej niż 4 m².

Za izbę uważa się zarówno pokój jak i kuchnię spełniające powyższe kryteria. Nie uznaje się za izbę - bez względu na wielkość powierzchni i sposób oświetlenia - przedpokoju, holu, łazienki, ubikacji, spiżarni, obudowanej werandy, ganku, garderoby, alkowy, schowku itp.

Powierzchnia użytkowa mieszkań

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to suma powierzchni wszystkich pomieszczeń znajdujących się w obrębie mieszkania, a w szczególności pomieszczeń takich jak: pokój, kuchnia (z oknem i bez okna), spiżarnia, przedpokój, alkowa, holl, łazienka, ubikacja, obudowana weranda, ganek, garderoba oraz innych pomieszczeń służących mieszkalnym lub gospodarczym potrzebom mieszkańców bez względu na ich przeznaczenie i sposób użytkowania.

Powierzchnię sieni z reguły zalicza się do powierzchni mieszkania. Nie wlicza się jej powierzchni do powierzchni użytkowej mieszkania tylko wówczas, gdy:

- sień łączy część mieszkalną budynku z częścią inwentarską lub gospodarską,
- w budynku znajduje się więcej niż jedno mieszkanie, a sień użytkowana jest wspólnie jako ogólnodostępny korytarz.

Do powierzchni użytkowej mieszkania nie zalicza się powierzchni: balkonów, tarasów, loggii, antresoli, szaf i schowków w ścianach, pralni, suszarni, wózkowni, strychów, piwnic i komórek przeznaczonych na przechowywanie opału, a także garaży, hydroform i kotłowni.

Mieszkania socjalne

Mieszkania takie występują jedynie w zasobach gminnych. Są to zwykle mieszkania o obniżonej wartości użytkowej wynikającej z gorszego wyposażenia technicznego. Zajmowane są na podstawie umowy najmu na taki lokal. Przeznaczone są dla rodzin, które znalazły się w niedostatku.

Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne

Objemuje mieszkania, w których występuje co najmniej jedno z niżej wymienionych urządzeń sanitarno-technicznych: wodociąg, ustęp splukiwany, łazienkę, centralne ogrzewanie lub gaz z sieci.

Remonty budynków mieszkalnych

Informacje o remontach mieszkań w budynkach mieszkalnych ustalono dla zasobów stanowiących własność spółdzielni mieszkaniowych, gmin, zakładów pracy, osób fizycznych w budynkach wspólnot mieszkaniowych i pozostałych podmiotów. Dane dotyczą remontów zakończonych w roku sprawozdawczym. Efekty rzeczowe wykonanych prac zilustrowano - liczbą mieszkań w budynkach, w których przeprowadzono remonty kapitalne lub wykonano roboty remontowe nie stanowiące remontu kapitalnego; liczba mieszkań obejmuje wszystkie mieszkania znajdujące się w budynkach objętych remontami i określa pośrednio wielkość tych budynków, jak również liczbą mieszkań w budynkach, do których doprowadzono instalacje sanitarno-techniczne (wodociąg, kanalizację, centralne ogrzewanie, ciepłą wodę, gaz sieciowy i zbiorcze anteny telewizyjne), a których określone budynki i mieszkania w tych budynkach wcześniej nie posiadały;

Pod pojęciem **remontu kapitalnego** budynku rozumie się roboty remontowe mające na celu przywrócenie budynkowi (mieszkańcu) pierwotnej lub prawie pierwotnej wartości technicznej i użytkowej. Do budynków poddanych remontowi kapitalnemu zaliczono budynki, w których co najmniej 60% podstawowych elementów budowlanych i instalacyjnych zostało poddanych naprawom głównym bądź wymianom. Przez naprawę główną rozumie się gruntowny remont obejmujący co najmniej 50% stanu fizycznego poszczególnego elementu budynku lub instalacji.

W skład zasobów mieszkaniowych Bytomia: budynki komunalne, spółdzielcze, stanowiące własność osób prawnych i fizycznych oraz wspólnoty mieszkaniowe.

Obecna dynamika przemian miasta powoduje, iż aktualne dane zasobach mieszkaniowych osób fizycznych i prawnych są trudno uzyskać. Informacje podano w oparciu o dane szacunkowe z opracowania GUS gospodarka mieszkaniowa w 2007 r. oraz Raportu o stanie miasta, Bytom 2007

A) UWARUNKOWANIA

Tabela 1: Struktura własności i powierzchnia mieszkań w zasobie mieszkaniowym miasta

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Lata			
		2004	2005	2006	2007
OGÓŁEM					
mieszkania	na 1000 mieszkańców	330	330	332	334
mieszkania	mieszkanie	6 159	6 205	6 243	6 318
izby	izba	25 917	26 202	26 442	26 863
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	509 241	516 219	522 186	533 785
przeciętna powierzchnia 1 mieszkania	m2	82,7	83,2	83,6	84,5
ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY (KOMUNALNE)					
udział w zasobie ogółem	%	2,5	2,8	2,8	2,8
mieszkania	mieszkanie	157	173	173	175
izby	izba	406	437	437	422
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	7 176	7488	7 488	7 574
przeciętna powierzchnia 1 mieszkania	m2	45,7	43,3	43,3	43,3
ZASOBY SPÓŁDZIELNI MIESZKANOWYCH					
udział w zasobie ogółem	%	9,5	9,4	9,4	8,5
mieszkania	mieszkanie	584	584	584	537
izby	izba	1 956	1 956	1 956	1 799
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	28 558	28 558	28 558	26 056
przeciętna powierzchnia 1 mieszkania	m2	48,9	48,9	48,9	48,5

ZASOBY ZAKŁADÓW PRACY					
udział w zasobie ogółem	%	1,6	1,2	1,2	1,1
mieszkania	mieszkanie	97	75	74	70
izby	izba	293	250	247	235
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	4 657	3 929	3 877	3 606
przeciętna powierzchnia 1 mieszkania	m2	48,0	52,3	52,4	51,5
ZASOBY OSÓB FIZYCZNYCH					
udział w zasobie ogółem	%	86,1	86,3	86,4	87,3
mieszkania	mieszkanie	5 303	5 355	5 394	5 518
izby	izba	23 194	23 491	23 734	24 319
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	467 550	474 944	480 963	495 249
przeciętna powierzchnia 1 mieszkania	m2	88,2	88,7	89,2	89,8
ZASOBY TOWARZYSTW BUDOWNICTWA SPOŁECZNEGO (TBS)					
mieszkania	mieszkanie	0	0	0	0

ZASOBY POZOSTAŁYCH PODMIOTÓW					
udział w zasobie ogółem	%	0,3	0,3	0,3	0,3
mieszkania	mieszkanie	18	18	18	18
izby	izba	68	68	68	68
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	1 300	1 300	1 300	1 300
przeciętna powierzchnia 1 mieszkania	m2	72,2	72,2	72,2	72,2

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS 2009/

Według danych z GUS przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Orzeszu wynosi 84,5 m², przy czym największe mieszkania występują w zasobie pozostałych podmiotów (72,2 m²) oraz w zasobie osób fizycznych – średnio 89,8 m². Najmniejsza przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań występuje w zasobie mieszkaniowym gminy (średnio – 43,3 m²), zasobie zakładów pracy (48,5 m²) i w zasobie spółdzielni mieszkaniowych (51,5 m²). W Orzeszu nie istnieje zasób mieszkań na wynajem w formie Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

Dla porównania zestawienie zasobów mieszkaniowych w podregionie centralnym śląskim:

Tabela 2: Zasoby mieszkaniowe według stosunków własnościowych w 2006r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania /w liczbach bezwzględnych/				Powierzchnia użytkowa mieszkań /w tys. m ² /			
	spółdzielni mieszkaniowych	gminne ^b (komunalne)	Zakładów pracy ^{bc}	Osób ^d fizycznych	spółdzielni mieszkaniowych	gminne ^b (komunalne)	zakładów pracy ^{bc}	osób ^d fizycznych
Bytom	20401	17941	12050	21396	989,3	947,5	593,6	1359,4
Chorzów	19058	11974	1490	16987	929,3	544,1	72,3	967,8
Dąbrowa Górnicza	20613	6489	2430	20360	1062,3	285,4	114,4	1438,2
Gliwice	24116	16010	4833	28311	1213,5	783,6	243,3	2127,1
Jaworzno	9376	3420	739	19544	468,9	150,4	35,1	1420,2
Katowice	59894	18899	13191	39148	3037,5	951,1	675,2	2938,2
Mysłowice	7700	3341	5181	10707	395,9	155,1	266,7	866,7
Piekary Śląskie	6041	4494	1638	10961	307,7	201,2	78,6	782,2
Ruda Śląska	31967	9284	3017	11524	1561,6	418,1	142,5	849,9
Siemianowice Śląskie	16441	5229	1901	6167	833,5	226,8	90,7	403,2
Sosnowiec	41938	11763	9920	26648	2168,9	518,8	500,5	1685,3
Orzesze	584	173	74	5394	28,558	7,488	3,877	480,963
Tychy	22567	6624	946	14636	1153,9	288,5	44,1	1193,9
Zabrze	17703	19574	5671	23878	894,5	912,9	292,7	1555,9

Źródło: Bank Danych regionalnych GUS 2009/

a Bez zasobów stanowiących własność Towarzystwa Budownictwa Społecznego oraz własność innych podmiotów.

b W budynkach stanowiących własność oraz współwłasność.

c Łącznie z zasobami Skarbu Państwa.

d Dane dotyczą właścicieli mieszkań w domach jednorodzinnych oraz w budynkach wielomieszkaniowych.

Tabela 3: Struktura wiekowa zasobu mieszkaniowego miasta

MIESZKANIA	PROCENT OGÓŁU
przed 1918	
322	5,5%
1918 - 1944	
1 028	17,7%
1945-1970	
2 281	39,2%
1971-1978	
986	17,0%
1979 - 1988	
637	11,0%

1989 - 2002 łącznie z będącymi w budowie	
557	9,6%

Zródło: Narodowy Spis Powszechny, GUS, Warszawa 2002

Z analizy struktury wiekowej zasobu mieszkaniowego (wg stanu ze Spisu Powszechnego z 2002 roku) wynika, że zasób stary, tj. pochodzący sprzed 1918 roku oraz z lat 1918-1944 stanowił w 2002 roku 23,2% zasobu mieszkaniowego ogółem (wskaźnik ogólnopolski wynosi ok. 23%). Liczną grupę mieszkań, tj. 39,2% zasobu mieszkaniowego ogółem, stanowiły mieszkania w budynkach wzniesionych w okresie 1945-1970 r. Zasób współczesny, tj. wybudowany po 1989 r., stanowił wg stanu na 2002 rok, 9,6% zasobu. W sumie zasób poniżej 30 lat stanowi 37,6% zasobu mieszkaniowego ogółem.

Tabela 4: Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Lata			
		2004	2005	2006	2007
wodociąg	mieszkania	6 009	6 055	6 093	6 168
	% ogółu	97,6	97,6	97,6	97,6
ustęp splukiwany	mieszkania	5 671	5 718	5 756	5 831
	% ogółu	92,1	92,2	92,2	92,3
łazienka	mieszkania	5 625	5 672	5 712	5 787
	% ogółu	91,3	91,4	91,5	91,6
centralne ogrzewanie	mieszkania	5 310	5 358	5 398	5 473
	% ogółu	86,2	86,3	86,5	86,6
gaz sieciowy	mieszkania	866	874	878	886
	% ogółu	14,1	14,1	14,1	14,0

Zródło: Bank Danych Regionalnych GUS 2009

Tabela 5: Struktura inwestorska budownictwa mieszkalnego w Orzeszu w latach 2004-2008r.

Inwestor	Jednostka miary	Lata					
		2004	2005	2006	2007	2008	
Spółdzielnie mieszkaniowe	szt.	0	0	0	0	0	
	% ogółu	0	0	0	0	0	
Zakłady pracy	szt.	0	0	0	8	0	
	% ogółu	0	0	0	8,4	0	
Gmina	szt.	0	0	0	0	0	
	% ogółu	0	0	0	0	0	
Budownictwo indywidualne	szt.	57	55	43	87	50	
	% ogółu	100	100	100	91,6	100	
Przeznaczone na sprzedaż i wynajem (deweloperskiej)	szt.	0	0	0	0	0	
	% ogółu	0	0	0	0	0	
Społeczne czynszowe (w tym TBS)	szt.	0	0	0	0	0	
	% ogółu	0	0	0	0	0	
Razem	Orzesze	razem	57	55	43	95	50
		na 1000 mieszkańców	3,00	2,90	2,27	5,01	2,64
	Polska	na 1000 mieszkańców	2,8	3,0	3,0	3,5	4,3

Zródło: Bank Danych Regionalnych GUS 2009

Tabela 6: Mieszkania oddane do użytku w 2008r. w mieście Orzesze oraz w wybranych miastach województwa śląskiego

Wyszczególnienie	Ogółem			w tym inwestorzy indywidualni	
	Mieszkania	na 1000 mieszkańców	powierzchnia użytkowa	Mieszkania	powierzchnia użytkowa
Polska	165 189	4,33	17 185 370	83 338	11 829 275
Gliwice	264	1,34	29 054	101	17 089
Tychy	674	5,20	64 459	175	26 972
Ruda Śląska	82	0,57	12 044	82	12 044

Zabrze	141	0,75	16 222	81	12 438
Jaworzno	110	1,16	22 810	110	22 810
Mysłowice	132	1,76	20 819	109	18 496
Katowice	1 303	4,21	124 197	152	23 973
Dąbrowa Górnicza	122	0,95	14 999	96	13 512
Chorzów	98	0,86	9 198	78	2 598
Świętochłowice	17	0,31	2 395	10	1 984
Bytom	83	0,45	8 741	39	6 736
Sosnowiec	228	1,03	23 588	106	15 394
Piekary Śląskie	84	1,43	7 456	18	3 017
Siemianowice Śląskie	56	0,79	8 517	20	3 475
Orzesze	50	2,64	7 689	50	7 689

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS 2009

Porównując liczbę oddanych do użytku mieszkań na 1000 mieszkańców w poszczególnych miastach województwa śląskiego widać, że w Mieście Orzesze buduje się stosunkowo dużo mieszkań (tylko 2 z 14 porównywanych miast miały wyższy wskaźnik, 12 miast osiągnęło niższy poziom wskaźnika)

B) UWARUNKOWANIA

Analiza podstawowych danych charakteryzujących warunki mieszkaniowe w mieście wskazała:

- większość mieszkańców zamieszkuje budynki jednorodzinne,
- preferowaną formą zamieszkania jest pobyt na stałe,
- w studium należy wskazać w większości nowe tereny dla budownictwa indywidualnego oraz budownictwa czynszowego.

ZAŁĄCZNIKI TEKSTOWE I TABELARYCZNE NR UT/31

UWARUNKOWANIA – PROBLEMATYKA: INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

A) UWARUNKOWANIA

1) Punkty sprzedaży paliw: **3**

nazwa obiektu	adres
Lotos S.A.	
Sloynaft Polska S.A.	

/źródło: własne dane internetowe/

2. Usługi ogólnospołeczne

- 1) Żłobki miejskie: **0**
2) Przedszkola: **5**, oddziały: **5**

I.p.	nazwa przedszkola	adres
P1	Przedszkole Miejskie nr 1	ul. Karola Miarki 4a
P2	Przedszkole Miejskie nr 2	ul. Miła 1a
P3	Przedszkole Miejskie nr 3	ul. Szkolna 55
P4	Oddział Przedszkolny	ul. Stuska 10
P5	Oddział Przedszkolny	ul. Żorska 101
P6	Przedszkole Miejskie nr 6	ul. Mikołowska 127
P7	Przedszkole Miejskie nr 7	ul. Mleczna 2
P8	Oddział Przedszkolny	ul. Chrobrego 64
P9	Oddział Przedszkolny	ul. Kobiórska 1
P10	Oddział Przedszkolny	ul. Norwida 2

/źródło: własne dane internetowe/

3. Szkoły:

- 1) Szkoły podstawowe: **7**

I.p.	nazwa szkoły	adres
SP2	Szkoła Podstawowa nr 2	ul. Bukowina 19
SP4	Szkoła Podstawowa nr 4	ul. Stuska 10
SP5	Szkoła Podstawowa nr 5	ul. Żorska 101
SP6	Szkoła Podstawowa nr 6	ul. Tysiąclecia 3
SP8	Szkoła Podstawowa nr 8	ul. Chrobrego 64
SP9	Szkoła Podstawowa nr 9	ul. Kobiórska 1
SP10	Szkoła Podstawowa nr 10	ul. Norwida 2

/źródło: własne dane internetowe/

- 2) Szkoły gimnazjalne dla młodzieży: **3**

I.p.	nazwa szkoły	adres
SG1	Gimnazjum nr 1 w Zespole Szkół Ogólnokształcących	ul. Karola Miarki 1a
SG2	Gimnazjum nr 2	ul. Szkolna 44
SG3	Gimnazjum nr 3	ul. Uczniowska 1

/źródło: własne dane internetowe/

- 3) Szkoły ponadgimnazjalne – publiczne (licea ogólnokształcące, profilowane, technika, szkoły zasadnicze zawodowe) : **1**

I.p.	nazwa szkoły	adres
SPG1	I Liceum Ogólnokształcące Zespół Szkół	ul. Karola Miarki 1a

/źródło: własne dane internetowe/

4. Biblioteki publiczne i filie - placówki: **6**

nazwa placówki	adres
Miejska Biblioteka Publiczna	ul. Św. Wawrzyńca 23
Miejska Biblioteka Publiczna Filia Jaśkowice	

Miejska Biblioteka Publiczna Filia Woszczyce	
Miejska Biblioteka Publiczna Filia Gardawice	
Miejska Biblioteka Publiczna Filia Huta	
Miejska Biblioteka Publiczna Filia Zazdrość	

/źródło: własne dane internetowe/

- 6. Muzea: - obiekty: 0
- 7. Galerie sztuki - obiekty: 0
- 8. Kina stałe - obiekty: 0

9. Domy Kultury, kluby osiedlowe - obiekty: 3

I.p.	nazwa obiektu	adres
DK1	Miejski Ośrodek Kultury	ul. Rynek 1

/źródło: własne dane internetowe/

10. Teatry, opery, sale koncertowe - obiekty: 0

11. Szpitale - ogółem obiekty: 1

I.p.	nazwa obiektu	adres
SZ1	Szpital Chorób Płuc	ul. Gliwicka 20

/źródło: własne dane internetowe/

12. Apteki - ogółem obiekty: 11

nazwa obiektu	adres
„Pod Orłem”	ul. Rybnicka 1
„Pod Wieżą”	ul. Św. Wawrzyńca 3
„Twoje Zdrowie”	ul. Gliwicka 8
„Starowiejska”	ul. Długosza 39
„Arnika”	ul. Mikołowska 245
„Libra”	ul. Katowicka 42

/źródło: własne dane internetowe/

13. Lekarze:

- 1) stomatolodzy, protetycy - ogółem: 6
- 2) przychodnie prywatne, spółdzielnie - ogółem: 5
- 3) ginekolodzy, położnicy - ogółem: 1
- 4) interniści- ogółem: 2
- 5) psychiatrzy, psychologzy, psychoterapeuci - ogółem 1

14. Domy i zakłady opieki społecznej- ogółem obiekty: 1

I.p.	nazwa obiektu	adres
OS1	Miejski Ośrodek Pomocy społecznej	Rynek 2

/źródło: własne dane internetowe/

15. Obiekty noclegowe – turystyka

1) Hotele - ogółem obiekty: 2

nazwa obiektu	adres
Dwór Szczepańskich	ul. Długosza 1
Hotel Timberland	ul. Rybnicka 163

/źródło: własne dane internetowe/

2) Internaty, akademiki- ogółem obiekty: 0

ZAŁĄCZNIKI TEKSTOWE I TABELARYCZNE NR UT/32

UWARUNKOWANIA – PROBLEMATYKA: GOSPODARKA

A) INFORMACJE OGÓLNE

Tabela 1: Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze /region według sektorów, własności, wybranych form prawnych w 2008r./

Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor		Z ogółem						
		Prywatny	Publiczny	Spółki handlowe			Spółki cywilne	Spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
				Razem	W tym z udziałem kapitału zagranicznego					
Województwo	428920	411546	17374	33884	5213	-	1187	8542	323455	
Podregion tyski	35496	34457	1039	2602	423	-	103	538	27521	
Orzesze	1610	1 577	33	69	16	-	3	24	1325	

Źródło: Bank Danych Regionalnych, 2009/

Tabela 2: Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze region w 2008r.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym								
		Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	Przemysł		Budownictwo	Handel i naprawy	Hotele i restauracje	transport, gospodarka magazynowa i łączność	pośrednictwo finansowe	obsługa nieruchomości i firm
			Razem	W tym przetwórstwo przemysłowe						
Województwo	428 920	5 809	42 109	253	46 832	140 791	31 646	31 317	69 111	1 766
Podregion tyski	35 496	534	3 398	17	4 518	11 134	2 917	2 317	5 385	128
Orzesze	1 610	31	193	1	200	560	156	109	163	8

Źródło: Bank danych regionalnych, 2009/

Tabela 3: Spółki handlowe według form prawnych w 2008r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Spółki kapitałowe			Spółki osobowe	
		Razem	Akcyjne	Z ograniczoną odpowiedzialnością	Razem	W tym jawne
Województwo	29 267	25 001	1 022	23 979	4 266	3 584
Podregion tyski	2 229	1 871	69	1 802	358	325
Powiat mikołowski	565	469	12	457	96	81

Źródło: Urząd Statystyczny w Katowicach, 2009/

Tabela 4: Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według wybranych sekcji w 2008r.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym							
		przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	handel i naprawy	hotele i restauracje	transport, gospodarka magazynowa i łączność	pośrednictwo finansowe	nieruchomości i firm	obsługa
Województwo	323 485	30 959	39 104	114 803	10 815	28 242	15 552	43 132	14 910
Podregion tyski	27 521	2 483	3 798	9 180	861	2 533	1 332	3 844	1 351
Powiat mikołowski	6 173	658	782	2 021	229	652	292	774	301

/Źródło: Urząd Statystyczny w Katowicach, 2009/

A) INFORMACJE OGÓLNE

Plan Gospodarki Odpadami został przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Orzeszu z dnia 27.08.2003 Nr X/70/2003 w sprawie „Uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Orzesze” a jego aktualizacja została dokonana w 2008 r.

Plan Gospodarki Odpadami (PGO) został opracowany zgodnie z polityką ekologiczną państwa, z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego oraz uwzględnia zapisy zawarte w aktualnie obowiązujących aktach prawnych z zakresu gospodarki odpadami.

Obecnie trwa przygotowanie aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego uwzględniająca założenia przyjęte w porozumieniu pomiędzy miastami członkowskimi a Górnośląskim Związkiem Metropolitalnym.

Orzesze nie posiada własnego składowiska odpadów komunalnych. Śmieci wyworzone są przez wyspecjalizowane firmy na składowiska zlokalizowane poza granicami miasta. Obecnie utrzymaniem czystości i porządku w Orzeszu zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej będący jednostką budżetową gminy. Zakład ten jest administratorem oczyszczalni ścieków. Na terenie Orzesza w 2003 r. wprowadzono selektywną zbiórkę odpadów w systemie workowym. Oparty jest on na zestawie trzech worków PE o różnej kolorystyce i przeznaczeniu. Worki z odpadami są dostarczone do ZGKiM, skąd trafiają do firm zajmujących się odzyskiem (np. Master Tychy).

Na terenie sołectw Gardawice i Mościska zlokalizowane jest składowisko odpadów przemysłowych (żużla i popiołu z Elektrowni „Łaziska”).

B) UWARUNKOWANIA

Analizując aktualny stan gospodarowania odpadami wyszczególniono poszczególne źródła wytwarzania odpadów, które zostały podzielone na grupy:

- odpady komunalne,
- odpady z sektora gospodarczego,
- odpady niebezpieczne szczególnie,
- pozostałe odpady

1. Odpady komunalne

Źródłem powstawania odpadów komunalnych są:

- budownictwo mieszkaniowe jedno i wielorodzinne
- obiekty użyteczności publicznej oraz infrastruktury, takie jak: handel, usługi i rzemiosło, szkolnictwo, obiekty turystyczne, targowiska, cmentarze, oczyszczalnie ścieków i inne.

Ze względu na rodzaje odpady komunalne można podzielić na:

- odpady z gospodarstw domowych
- odpady z obiektów infrastruktury
- odpady wielkogabarytowe
- odpady remontowo – budowlane
- odpady z ogródów, parków i cmentarzy
- odpady z czyszczenia ulic i placów
- odpady niebezpieczne wchodzące w strumień odpadów komunalnych

W wyniku zbilansowania odpadów obliczono ilość odpadów komunalnych wytwarzanych w całym sektorze komunalnym (zabudowa mieszkaniowa jak i pozostałe sektory), wynosi mc śr = 6 412

Mg/a. Do obliczeń ilości odpadów wytworzonych w zabudowie jednorodzinnej założono wskaźnik nagromadzenia odpadów na poziomie 0,3 Mg/m²a.

Na terenie Orzesza zidentyfikowano następujące źródła powstawania odpadów niebezpiecznych pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych:

- placówki i gabinety medyczne
- apteki
- lecznice weterynaryjne

Gospodarowanie odpadami medycznymi odbywa się poprzez umieszczanie ich w specjalnie oznakowanych pojemnikach i przekazywaniu do unieszkodliwiania specjalistycznym firmom.

2. Odpady z sektora gospodarczego:

W Orzeszu zarejestrowanych jest 1 407 podmiotów gospodarczych (stan na 09.04.2004r.) Najwięcej podmiotów stanowią: handel i gastronomia ponadto: pozostałe usługi materialne, usługi niematerialne, transport, budownictwo, produkcja wyrobów.

Poniżej zestawiono branże, które mogą stanowić potencjalne źródło odpadów

Rodzaj działalności	Liczba podmiotów
Handel i gastronomia	538
Transport	156
Skup złomu	6
Usługi remontowo-budowlane	158
Samochodowe	82
Fryzjerstwo	14
Usługi kosmetyczne	3
Usługi w zakresie zdrowia	36
Szklarstwo	1
Ślusarstwo	28
Rzeźnictwo	7
Lecznice dla zwierząt	2
Cukiernictwo	2
Piekarnictwo	10
Tapicerstwo	2
Usługi pogrzebowe	2
Stacje paliw	4
Pozostałe	356
RAZEM	1407

Przeważająca ilość firm funkcjonuje w sektorze prywatnym (ok. 98%). Głównie są to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Generalnie odpady wytwarzane w sektorze gospodarczym można podzielić na:

- odpady komunalne
- technologiczne
- niebezpieczne

Podmioty gospodarcze w większości posiadają zawarte umowy z firmami odbierającymi odpady. Strumień odpadów z sektora gospodarczego jest unieszkodliwiany poza terenem Orzesza.

3. Odpady niebezpieczne szczególne:

- odpady z zawartością PCB
- oleje odpadowe
- akumulatory
- azbest
- środki ochrony roślin
- odpady medyczne
- odpady weterynaryjne

Ilość wytwarzanych odpadów niebezpiecznych szacuje się na 259 Mg/a.

Obecnie większość odpadów niebezpiecznych trafia razem ze zmieszanyimi odpadami komunalnymi na składowisko. Wysegregowanie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, zebranie we właściwy sposób, transport oraz unieszkodliwienie są elementami postępowania z odpadami niebezpiecznymi, które wymagają dużych nakładów finansowych. Z ekonomicznego punktu widzenia, każdy etap procesu prawidłowego unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych jest bardzo kosztowny.

4. Pozostałe odpady :

- odpady powstałe w wyniku działalności rolniczej
- zużyte pojazdy samochodowe
- zużyte opony
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne
- zużyty sprzęt gospodarstwa domowego

Dotychczas na terenie Orzesza nie były prowadzone badania morfologii odpadów komunalnych.

Podsumowując bilans odpadów wytwarzanych w mieście określamy następujące strumienie odpadów:

• Strumień odpadów z sektora komunalnego:	6 412 Mg/a
• Strumień odpadów niebezpiecznych::	259,5 Mg/a
• Strumień pozostałych odpadów:	2 343 Mg/a
• Zasoby azbestu	1 000 Mg
• Zasoby PCB	1,5 Mg

5. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Składowisko odpadów paleniskowych nr 2 Południowego Koncernu Energetycznego S.A. – Elektrowni „Łaziska” w Orzeszu – Gardawicach

Składowisko to istnieje od 1978 roku. Gromadzone były i są na nim odpady paleniskowe powstające w wyniku spalania w Elektrowni „Łaziska” S.A. węgla kamiennego. Jest to nadpoziomowe składowisko mokre o wysokości 15 m. Jego całkowita powierzchnia wynosi 108 ha, z czego powierzchnia składowania zajmuje 86 ha. W okresie od 1978-1991 roku całość powstających w elektrowni odpadów paleniskowych składowana była na składowisku. Od 1992 roku na składowisko kierowany jest tylko żużel (popiół jest w całości zagospodarowywany przez firmę „UTEX”). Łącznie Elektrownia „Łaziska” zdeponowała 9 651 300 Mg. Odpady paleniskowe przygotowane jako emulgat (w bagrowni EŁ) pompowane są rurociągami stanowiącymi magistralę nadpoziomową łączącą Elektrownię w Łaziskach Górnych ze składowiskiem w Gardawicach.

Na terenie wokół składowiska prowadzony jest monitoring stanu zanieczyszczenia powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych. Po zaprzestaniu składowania popiołów eksploatacja składowiska odpadów nie spowoduje przekroczeń obowiązujących standardów zanieczyszczenia środowiska.

Składowisko to zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Mikołowskiego zaliczmy do składowisk przeznaczonych do odzysku.

C) STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA:

Funkcjonujący system gospodarowania odpadami w Orzeszu nie zapewnia jeszcze zaspokojenia wszystkich potrzeb. Brak jest:

- rozwiązania problemu wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- rozwiązania problemu odpadów ulegających biodegradacji,
- określenia skali zasobów azbestu,
- prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych i sprzętu AGD,
- rozwiązania możliwości odbierania opon samochodowych,
- egzekwowania prawidłowej gospodarki odpadami,

Analizując aktualny stan gospodarki odpadami na terenie Orzesza należy przyjąć następujące cele i założenia strategiczne:

- objęcie wszystkich mieszkańców miasta zorganizowaną zbiórką odpadów, a co za tym idzie wyeliminowanie niekontrolowanego wprowadzania odpadów komunalnych do środowiska, uporządkowanie pod względem organizacyjnym systemów zbierania i transportu odpadów komunalnych,
- podnoszenie świadomości mieszkańców Orzesza w zakresie gospodarki odpadami,
- podnoszenie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych,

A) UWARUNKOWANIA

Cele i zadania związane ze Strategią Rozwoju Miasta Orzesze (2003r.):

Cel: Przygotowanie terenów dla małych i średnich przedsiębiorstw:

Zadanie: Prowadzenie działań inwestycyjnych w dziedzinie infrastruktury technicznej na terenie miasta Orzesze.

- Kanalizacja sanitarna Zawiesz – Gardawice;
- Kanalizacja sanitarna Orzesze – Śródmieście, ulice: Pocztowa, Kopernika, Bukowina, Wawrzyńca, Mikołowska, Jaśkowicka, Gliwicka - osiedle 25-lecia Huta Szkła, Żorska z przyległymi;
- Kanalizacja sanitarna Zawiesz, ulice: Stara Szklarnia, Mikołowska, Kasztanowa, M. Reja, Pszczyńska, Pasieki;
- Kanalizacja sanitarna Gardawice, ulice: Centralna, Wojska Polskiego, Katowicka;
- Realizacja kanalizacji sanitarnej Jaśkowice, Zawada w ramach programu „Czysta rzeka Bielawka”;
- Partycypacja gminy w dopłatach do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla sołectw: Zazdrość, Woszczyce, Mościska, Królówka, Zgoń;
- Likwidacja zanieczyszczenia powietrza ze źródeł niskiej emisji - wymiana kotłów c.o. starej generacji na kotły ekologiczne;
- Uzbrojenie terenów gminy pod budownictwo mieszkaniowe jedno- i wielorodzinne (osiedle Kopernika);
- Uzbrojenie terenów gminy pod budownictwo związane z działalnością gospodarczą;
- Budowa łącznika przy SP nr 4 Orzesze – Jaśkowice;
- Budowa boisk sportowych przy SP nr 6 Orzesze – Zawiesz;
- Budowa sali gimnastycznej przy SP w Mościskach;
- Budowa sali gimnastycznej przy SP w Zazdrości;
- Budowa sali widowiskowo - sportowej wraz z basenem w Orzeszu;
- Budowa świetlicy socjalno – terapeutycznej;
- Budowa chodników przy ulicach: Żorskiej, Mikołowskiej, Gliwickiej, Św. Wawrzyńca, Katowickiej, Jaśkowickiej, L. Pisarka;
- Budowa obwodnic miasta Orzesze: obwodnica północ - południe relacji Gliwice - Orzesze – Żory, obwodnica wschód - zachód Katowice - Orzesze – Rybnik.

Cel: Stworzenie bazy lokalowej dla działalności kulturalnej na terenie gminy miejskiej Orzesze:

Zadanie: Stworzenie bazy lokalowej dla działalności kulturalnej na terenie gminy miejskiej Orzesze.

- Doprowadzenie do funkcjonowania w każdej dzielnicy lokalu, w którym można będzie organizować imprezy kulturalne i okolicznościowe, kultywować tradycję śląską.

Cel: Wspieranie działań integrujących społeczność lokalną i zapewniających bezpieczeństwo mieszkańców:

Zadanie: Zagospodarowanie miejsca na Górcie Św. Wawrzyńca pod organizowane przedsięwzięcia kulturalne i festyny.

Cel: Rozbudowa infrastruktury sportowo - rekreacyjnej i modernizacja istniejącej bazy z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych:

Zadanie: Budowa kompleksu sportowo – rekreacyjnego w Orzeszu.

Cel: Opracowanie i wdrożenie polityki sprzyjającej rozwojowi sportu i turystyki realizowanej przez gminę;

Zadanie: Zapewnienie w planach zagospodarowania przestrzennego odpowiedniej lokalizacji obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz rezerwy terenów służących wypoczynkowi

Cel: Nawiązanie współpracy z Lasami Państwowymi celem zagospodarowania lasów pod kątem rekreacji i wypoczynku:

Zadanie: Rozwinięcie systemu ścieżek rowerowych poprzez oznakowanie istniejących duktów leśnych oraz powiązanie ich z podobnymi ścieżkami na terenie sąsiednich gmin,

Zadanie: Przywrócenie pierwotnej funkcji wypoczynkowej założeniu parkowemu przy ul. Św. Wawrzyńca.

/Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Orzesze/

Cele i zadania zapisane w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym na lata 2009 - 2011:

Zadania w zakresie turystyki:

- wykonanie tras rowerowych.

Zadania w zakresie gospodarki mieszkaniowej:

- uzbrojenie terenów gminnych przy ul. Wiosny Ludów przeznaczonych do zagospodarowania.

Zadania w zakresie administracji publicznej:

- SilesiaNet- budowa sieci teleinformatycznej w subregionie centralnym województwa śląskiego.

Zadania w zakresie oświaty i wychowania:

- dobudowa sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej w Zazdrości.

Zadania w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska:

- budowa kanalizacji sanitarnej w Orzeszu etap VI,
- dokumentacja techniczna i budowa kanalizacji sanitarnej Orzesze - Jaśkowice etap VII,
- przebudowa oczyszczalni ścieków w Orzeszu-Śródmieściu,
- budowa wodociągu oraz drogi dojazdowej do cmentarza w Zazdrości.

/Źródło: Załącznik nr 5 do uchwały budżetowej na 2009 rok nr XXVII/214/08 z dnia 17.12.2008r./

Cele i zadania zapisane w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Orzesze:

Zadania w zakresie gospodarki ściekowej:

- wymiana sieci wodociągowej z rur stalowych L = ok. 40 km,
- budowa nowej sieci wodociągowej wraz z przyłączami na nowych terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i tereny komercyjne, L = ok. 15 km,
- budowa kanalizacji sanitarnej Orzesze etap V w rejonie ulic: Mikołowska, Centralna, St. Szklarnia, Kasztanowa o długości L = ok. 6 km,
- budowa kanalizacji sanitarnej Orzesze etap VI w rejonie ulic: Jaśkowicka, Gliwicka, (Osiedle XXV-lecia), Szymały, Grzegorzycyka, Leśna, Żwirki i Wigury o długości L = ok. 7 km,
- budowa kanalizacji sanitarnej Orzesze etap VII w rejonie ulic: Wojska Polskiego, Łąkowa, Katowicka o długości L = ok. 4 km,
- budowa kanalizacji sanitarnej Orzesze etap VIII w rejonie ulic: Żorska, Rybnicka o długości L = ok. 6 km,
- budowa kanalizacji sanitarnej Orzesze etap IX w rejonie ulic: Chopina, Waryńskiego, Pasieki o długości L = ok. 6 km,
- budowa kanalizacji sanitarnej Orzesze etap X w rejonie ulic: (Wroni Kąt), Pszczyńska, Drukarska, Tyska, Reja o długości L = ok. 6 km,
- rozbudowa OŚ Śródmieście,
- rozbudowa OŚ Zawiść,
- modernizacja oczyszczalni ścieków przemysłowych w Hucie Szkła,
- budowa oczyszczalni przydomowych na terenach zabudowy rozproszonej,

- renowacja kanalizacji deszczowej o długości L = ok. 1,8 km,
- budowa kanalizacji deszczowej o długości L = ok. 10 km,

Zadania w zakresie ochrony przed hałasem:

- Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez planowe remonty i modernizację dróg z zastosowaniem odpowiednich nawierzchni.
- Uporządkowanie ruchu samochodowego z wyprowadzeniem przejazdów tranzytowych poza Śródmieście.
- Tworzenie stref buforowych pomiędzy nowoprojektowanymi centrami przemysłu i usług, a terenami zabudowy mieszkaniowej.

Zadania w zakresie ochrony przyrody:

- Skuteczna ochrona lasów w ramach ich funkcji ochronnej i zagospodarowanie do celów rekreacyjnych obszarów wchodzących w skład Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”.
- Rewitalizacja cennych zabytkowych założeń zieleni parkowej.
- Wytyczenie, organizacja i budowa sieci tras rowerowych, ścieżek pieszych i tras turystycznych — w tym wpisanych w program regionalny.
- Rozwój ekologicznej gospodarki rolnej i agroturystyki.
- Budowa centrum sportowo-rekreacyjnego i lokalnej infrastruktury w tym zakresie — w powiązaniu z zielenią towarzyszącą oraz walorami krajobrazowymi.

/Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Orzesze/

RYSUNKI DOTYCZĄCE
UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO